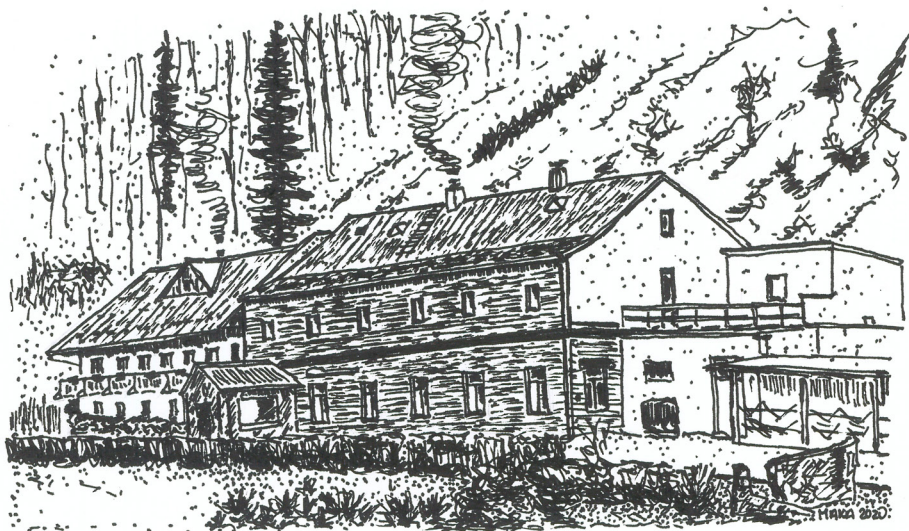

Hotel č.p. 210, 742 37 Spálov, u Panny Marie ve Skále

Majitel a současný provozovatel: Lubomír Milata.

Sezonní provoz: duben – říjen, dle dohody i v jiném termínu.

Nabídka: Ubytování v hotelu (36 lůžek, WC a sprcha na poschodí, dva pokoje se sociálním zařízením), možnost také ubytování v chatkách (100 lůžek).

Teplá kuchyně, televize v restauraci, venkovní posezení, hřiště, stolní tenis, šipky.

Možnost rautů, oslav, venkovní opékání.

(Perokresba: Martin Kantor, prosinec 2020)

Ročník XXXV./2020, č. 3–4

11. prosince 2020

Oderské vrchy

VLASTIVĚDNÝ ZPRAVODAJ

SPÁLOV 2020

ODERSKÉ VRCHY, vlastivědný zpravodaj – Vychází v nepravidelných intervalech v počtu dvou dvoučísel (případně jednoho čtyřčísla) do roka v nákladu 350 výtisků. – Vydává Vlastivědný kroužek Oderských vrchů ve Spálově, okres Nový Jičín, PSČ 742 37. Redakční kruh: Mgr. Jarmila Mazáčová, Ing. Josef Vlček, Mgr. Miroslav Richter a Ing. Martin Kantor, řídí **Mgr. Jaroslava Šustková, Spálov 142**, tel. domů 556 729 705, e-mail: oderskevrchy@email.cz. – Na tento email, pokud můžete, přihlašte a odhlašte: Oderské vrchy – Jazyková úprava: Mgr. Jarmila Mazáčová. – Běžný účet u České spořitelny, a.s., Okresní pobočka Štefánikova 13, Nový Jičín, účet číslo 1766110339/0800. – Tisk: Tiskárna KAEM TISK s.r.o., Sportovní 481, 742 01 Suchdol nad Odrou, tel.: +420 556 736 999, e-mail: info@kmtisk.cz. Roční předplatné 180 Kč, poštovné a balné 50 Kč, při dodatečném vyžádání odběru poštovné a balné 60 Kč, za dvě dvoučísla. ***Pokud Oderské vrchy neplatíte šekem, ale převodem z účtu, uvádějte vždy variabilní symbol, ať přesně víme, kdo zaplatil. Děkujeme.***

Obsah

XXXV. ročníku Oderských vrchů

Šustková J., Kašpar P. st.:	Hilbrowice (Amerika), osada obce Lipné.....	1–11
Šustková J.:	Helfštýnské etudy.....	11–21
Vlček J.:	Československé legie a legionáři na Spálovsku (pokračování)	22–26
Vlček J.:	Počasí v oblasti Oderských vrchů v roce 2019.....	27–32
Maršálek J.:	Kronika školy v Luboměři v letech 1915 – 1919.....	33–46
Kolektiv autorů:	Rodopisná kronika a záznamy obcí Spálov a Luboměř.....	47–60
J. Šustková, Kašpar P. st.:	Příspěvek k historii hostince u poutního místa Panny Marie ve Skále.....	
Šustková J.:	Helfštýnské etudy, dokončení	
Mazáčová J.:	Národní parky a města západu USA	
Brázdová M.:	P. Mgr. Ing. Radomír Šidleja a Bc. Vojtěch Hýbl	
Šustková J.:	Odešel Rostislav Rambousek a Otto Polak	
Kolektiv autorů:	Rodopisná kronika a záznamy obcí Spálov a Luboměř	

Štědrý den /úryvek/

Hoj, ty Štědrý večere,
ty tajemný svátku,
cože komu dobrého
neseš na památku?

Ovocnému stromoví
od večere kosti,
a zlatoušky na stěnu
tomu, kdo se postí...

Hospodáři štědrovku,
kravám po výslužce,
kohoutovi česneku,
hrachu jeho družce.

(Karel Jaromír Erben: Kytice, vydání 1853)

Redakce Oderských vrchů přeje všem věrným čtenářům radostné Vánoce.

Narodil se, 2009, Šmatelka Vlastimil (Foto: V. Dubovská)

ODERSKÉ VRCHY

vlastivědný zpravodaj Spálova a okolí

Příspěvek k historii hostince u poutního místa Panny Marie ve Skále (Mariastein)

Jaroslava Šustková a Pavel Kašpar st.

V překrásném, hlubokém a lesními stráněmi obklopeném údolí, v severní části území městyse Spálova, v těsné blízkosti řeky Odry, která zde tvoří starou zemskou hranici mezi Moravou a Slezskem - nedaleko poutního místa Panny Marie ve Skále, se nachází výletní hostinec čp. 210. Ten zde stával už za starých časů a dodnes zajišťuje odpočinek a občerstvení poutníkům i turistům. Zatímco o poutním místě Panna Maria ve Skále bylo publikováno několik článků, přičemž některé z nich se zmiňují i o uvedeném hostinci¹, samostatná podrobnější historie hostince však schází. Vyplnit tuto mezeru do roku 1946 jsme se pokusili v následujícím článku.

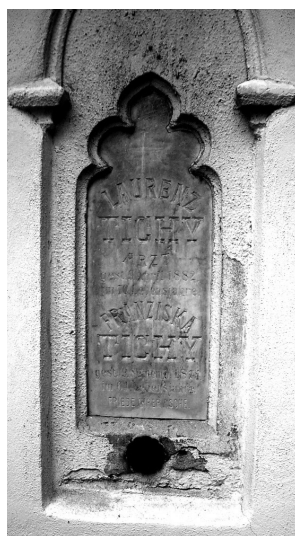
30. léta 20.století. Pohled do údolí řeky Odry s poutním místem Panny Marie ve Skále
Archiv Muzejního spolku Rolleder, o.p.s.

1. Oderské vrchy 1991, č.1-2, str.3-6; Oderské vrchy 1997, č.1-2, str.12-17; Poodří 2001, č.1, str.46-47; Oderský zpravodaj č.8/2016, VL č.43, str. 607-614.

Počátky výletního hostince u poutního místa Panna Maria ve Skále lze datovat do let 1848 - 1852, kdy existence pověstmi opředeného posvátného léčivého pramene způsobila zvýšenou návštěvnost této lokality. Tehdejší majitel

1870 - na spálovském zámku.
Dcery svob. pána Mořice Závěše z Osenic.
Zleva doprava: Anna, Karola a Sidonia.
Archiv rodiny Rasch

2020 Spálov - kostel sv. Jakuba Staršího.
Pomník zámeckého lékaře Laurence
Tichého a jeho manželky Franzisky.
Foto: Jaroslava Šustková

spálovského panství Mořic, svob. pán Závěš z Osenic² (1841 - 1883), zde proto postavil v roce 1848 vanové lázně k využívání vodoléčby. Byla to jednoduchá dřevěná stavba, v ní dřevěným pažením utvořeny menší místnosti a v každé z nich byla postavena dřevěná vana na koupání. Koupele byly možné teplé i studené. Voda do lázní se brala z později zasypané studny, protože posvátná voda z pramene Panny Marie se ze zbožné úcty k vanovým koupelím nepoužívala. V lázních léčil první spálovský vrchnostenský lékař - ranhojič Laurenz Tichý³ (*1812 Přerov / † 9. 4. 1882 Spálov), kterého Mořic Závěš z Osenic v roce 1843 povolal k pečování o zdraví spálovské vrchnosti a zaměstnanců statku. Léčil také místní i okolní obyvatele. Laurenz Tichý chodíval v létě, každý všed-

2. Nejstarší syn z rodu Závěšů - Mořic, svob. pán Závěš z Osenic (*7.12.1804 Olomouc / † 18.11.1885 Kotting-Neusidel, Rakousy) byl c. k. hejtmánem pěšího pluku č.15 a posledním majitelem Spálova. Oženil se 22. 1. 1843 s Aloisií, roz. svob. paní Sedlnickou z Choltic, která zemřela ve Spálově 24. 8. 1883. Neměl mužského potomka, jen tři dcery Sidonii (*19. 10. 1845 / †1891 Spálov), Annu (*29. 3. 1848 / †1907 Opava) a Carolu (*20. 4. 1852 / †1935 Mladá Vožice). Rod Závěšů z Osenic držel spálovské panství od roku 1743 celkem 140 let. Mořic, svob. pán Závěš z Osenic po smrti své manželky zadlužený spálovský statek v roce 1884 prodal.

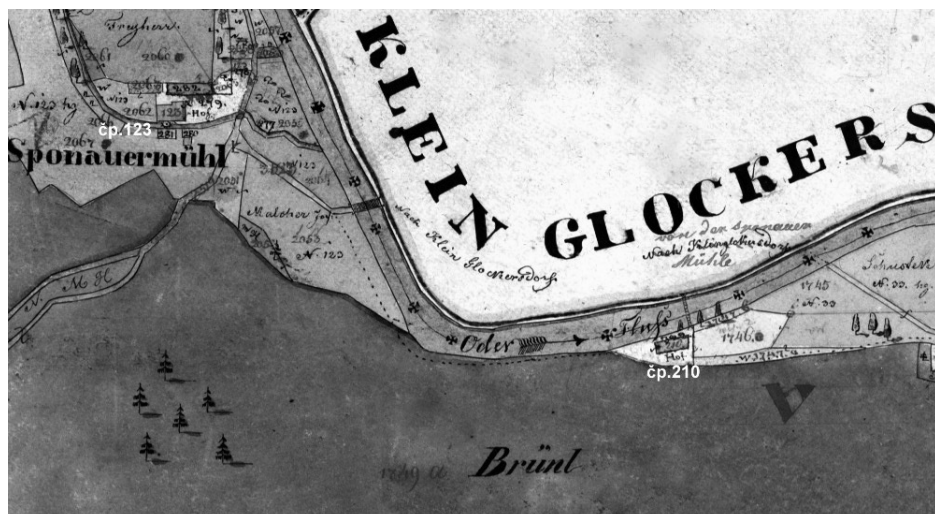
3. *Laurenz Tichý se usadil ve Spálově na zámku čp. 1 s celou rodinou - manželkou Františkou (*1810 Přerov / †19. 9.1871 Spálov), dcerou městského lékaře v Přerově Vincenta Dvořáka a dětmi Františkem (*28. 11.1841), Jindřichem (*21.7.1843), Ludvíkem (*24.8.1848), Rudolfem (*30.11.1850 Spálov - později knihovníkem na zámku) a Sofií (*5.2.1839 Přerov, čp. 143), která se ve Spálově roku 1864 provdala na zámku za poštovního úředníka z Vídně - Laurence Dvořáka. Jako svědek na její svatbě je uveden Mořic, svob. pán Záváš z Osenic.*

ní den okolo deváté hodiny ze Spálova do lázní, kde od 9. do 11. hodiny pacientům předepisoval koupele a dával „baňky“ s pijavicemi pro odebírání krve. Lázně navštěvovalo hodně lidí, nejvíce jich však bylo z Kravařska. Dřevěné vanové lázně později zničil požár a nebyly už obnoveny. Po lékaři Laurenzi Tichém se zachoval světle šedý pomník v novogotickém slohu, který je zazděn z vnější strany ve východní zdi sakristie spálovského farního kostela sv. Jakuba Staršího. Na pomníku je v 10 řádcích vysekán v překladu tento nápis:

(jednotlivé řádky jsou zde odděleny čárkami)

**Lorenz, Tichý, lékař, zemřel 9. dubna 1882, v 70. roku života,
Franziska, Tichý, zemřela 19. září 1871, v 61. roku života,
Odpočívajte v pokoji**

V roce 1852 byla u Skály Panny Marie postavena malá hospoda s čp. 210, která je znázorněna v přiložené mapce (výřez skici z roku 1836). Je na ní zachycen i objekt Spálovského mlýna s budovou čp.123, protože o jeho obyvatelích se ještě v textu článku zmíníme. Překročení toku řeky Odry

Lázeňský hostinec čp. 210 u poutního místa Panny Marie ve Skále
a Spálovský mlýn čp. 123 na výřezu Indikační skici z roku 1836. ZA Opava

bývalo pro povozy možné jen dvěma brody, dokud v roce 1805 nepostavili oderští soukeníci u Spálovského mlýna první most⁴ přes Odru. Obyvatelé a hosté hostince a lázni (čp. 210) mohli používat pro přechod řeky lávku naproti hostince a při návštěvě Spálovského mlýna i rychlejší, na mapce čárkovaně znázorněné, pěšiny na pravém břehu řeky.

První majitelé lázeňského hostince - manželé Jozef Böss a Theresie Böss, rozená Hurdes po svatbě v Potštátě. Archiv rodiny Rasch

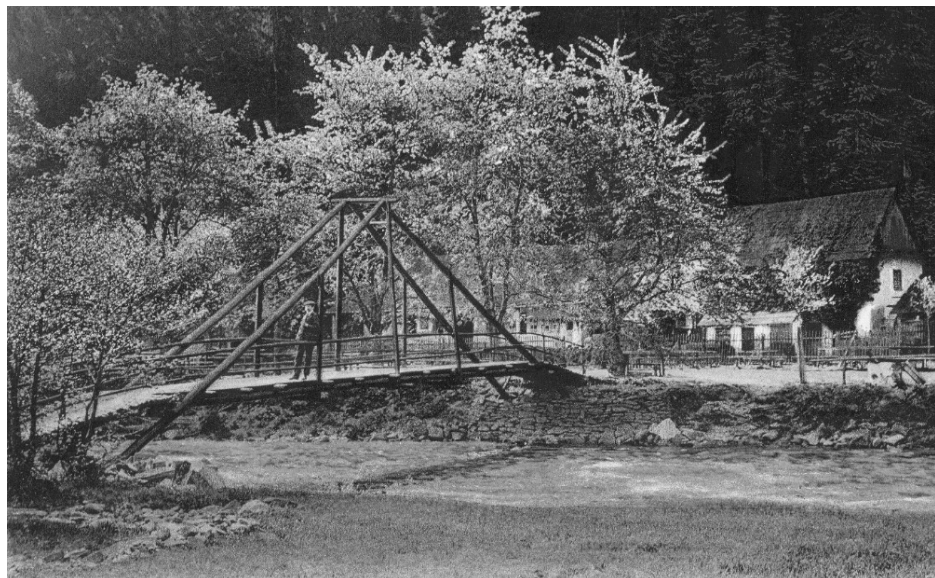
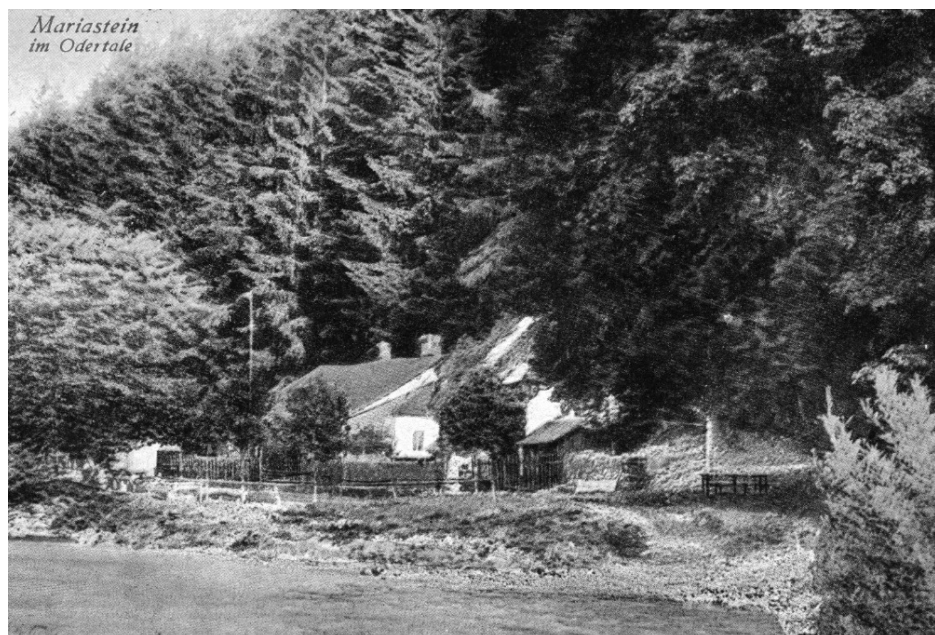
Prvním lázeňským hostinským byl v roce 1859 Josef Böss⁵ (*2. 11. 1820 Valašské Meziříčí /†11. 7. 1902 Spálov, čp. 210), od roku 1848 panský sluha a stolař na spálovském zámku. Ve svých 37 letech se 18. května roku 1858 v Potštátě oženil se 37letou dcerou soukenického mistra Franze Hurdes - Theresií (*20. 11. 1820 Potštát /†17. 7. 1899 Spálov, čp. 210), komornou a kuchařkou ve spálovském zámku. Jedním ze svědků při svatbě byl spálovský lékař Laurenc Tichý. Dodejme, že ještě před sňatkem se 6. září roku 1853 Theresii Hurdes narodila v Potštátě, čp. 43 dcera Maria⁶ a po svatbě 2. března roku 1859 se manželům Bössovým ve Spálově čp. 210 narodil i syn Josef Böss ml.⁷ Ten se jako železniční úředník v Krnově oženil 21. října 1884 v Býkově u Krnova (něm. Pickau) s Amálií Herdin (*13. 4. 1853 Býkov, čp. 48).

4. V roce 1800 oderští soukeníci koupili v Klokočově vodní mlýn čp. 83, který v roce 1803 přestavěli na valchu, aby k ní měli přístup s povozy.

5. Josef Böss byl vyznamenán za udatnost ve válce s Itálií pod vedením arcivévody Albrechta zlatou válečnou medailí.

6. Vlastivědní pracovníci František Maršálek a František Šustek uvádí, že Maria byla asi nelegitimní dcerou Mořice, svob. pána Závěše z Osenic a dlouholeté komorné i kuchařky na zámku Theresie Hurdes. Aby zámecký pán zabránil skandálu, našel jí, údajně po dohodě, ženicha Josefa Bösse.

7. Další životní osudy Josefa Bösse ml. se nám kromě narození a provdání jeho dcery Theresie Hedwig (*11. 10. 1881 Spálov, čp. 210) nepodařilo dohledat. Theresie Hedwig Böss odešla v dospělosti do Vídně, kde se 6. března 1916 ve 34 letech provdala v kostele sv. Floriana (Viedeň V- Matzleinsdorf) za 42letého Josefa Weigunyho, úředníka rakousko-uherských drah, původem z obce Benešov nad Černou (okr. Český Krumlov).

1870 - 1900. Pohledy na lázeňský hostinec u Panny Marie ve Skále.
Nahoře bez lávky, dole s dřevěnou lávkou.
Archiv Muzejního spolku Rolleder, o.s.p.

Okolo roku 1890. Spálov u lázeňského hostince čp. 210.

Na fotografii je pravděpodobně Maria Futschik, rozená Böss, pravděpodobně se svým manželem Josefem Futschikem. Archiv rodiny Rasch

Maria Böss se 4. listopadu roku 1873 provdala⁸ ve spálovském farním kostele sv. Jakuba Staršího za lesníka - Revierförster (toho času hospodářský kontrolor v Podóle⁹) Jozefa Futschika, syna učitele Jiřího Futschika a Veroniky Ehler z Jakubčovic nad Odrou. Ve vesnici Gorowa se jim 10. září 1874 narodila nejstarší dcera Ottilie, která byla pokřtěna v nedaleké obci Podóle ve farním kostele Povýšení sv. Kříže v tarnowské diecézi. Futschikovi měli dva syny a sedm dcer, z nichž se šest narodilo mimo domovskou obec na území západní Haliče, kde lesník Jozef Futschik změnil několikrát svého zaměstnavatele¹⁰.

8. Oddával je farář P. Klement Doleček a Jozefu Futschikovi byl svědkem nadlesní - oberförster oderského panství Eduard Giržik.

9. Podóle - obec v Malopolském vojvodství, v roce 1873 - Halič v tarnowské diecézi. V současné době se obec po sloučení s menší vesnicí jmenuje Podóle-Gorowa.

10. Soudíme tak podle data a místa narození dcer Ottilie v roce 1874 v Gorowu (pokřtěna ve farním kostele Povýšení sv. Kříže v Podóle) v Malopolském vojvodství a Marie v roce 1880 ve Lgotě (pokřtěna ve farním kostele sv. Nikolaje ve Witanowicích v krakowském děkanátu), okres Wadowice ve Slezském vojvodství. Místa a data narození dalších čtyř dcer (Vincenzie, Gabriely, Eugenie a Thereisie) a z toho odvozených působišť Jozefa Futschika v Haliči se nám nepodařilo dohledat.

*Okolo roku 1900. Spálov u lázeňského hostince čp. 210. Dcery Marie Futschik před výletním hostincem čp. 210 u Skály Panny Marie. Druhá sedící zprava je nejmladší dcera Marie Futschik - Laura (*1891).*

Archiv rodiny Rasch

Po smrti svého otce Jozefa Bösse převzala Maria Futschik vedení hostince, jako pomocné síly jí vypomáhaly sestra Ottilie a po roce 1913 i sestra Theresia, která se vrátila z Vídně¹⁵. Dne 29. května roku 1920 se ve spálovském farním kostele vdávala za 35letého lesníka ze Spálovského mlýna¹⁶ - Konrada Rasche jr.¹⁷ nejmladší dcera Marie Futschik - 29letá Laura.

Pět dcer Jozefa a Marie Futschik (Vincenzia, Gabriele, Eugenie, Marie a Laura) se provdalo, přičemž čtyři dcery¹¹ odešly z domova za svými manžely. Ottilie a Theresia zůstaly svobodné. Pravděpodobně v roce 1890 se Jozef a Marie Futschik vrátili z Haliče¹² do své domovské obce Jakubčovic nad Odrou a na spálovském zámku 19. května roku 1891 Marie Futschik porodila nejmladší dceru Lauru. Jozef Futschik nejprve krátce pracoval jako hospodský¹³ v hostinci u Panny Marie ve Skále a později byl zaměstnán jako lesník na panství „von Badenfeldů“ v Klokočově. Zemřel na TBC 5. února roku 1893¹⁴ v Klokočově na zámku čp. 61 v 51 letech.

11. Vincenzia se provdala za lékaře do Vídně, Gabriele za obchodníka do Těšína, Eugenie za správce statku v Piecziec v Polsku a Marie za sedláka Rudolfa Hauptmanna do Velkých Albrechtic.

12. V pamětech Eriky Sichma, rozené Rasch, se uvádí, že Jozef Futschik zemřel při jezdeckém neštěstí v Haliči, ale nejsou popsány žádné podrobnosti o jeho úmrtí (místo a datum) a neuvádí je ani spálovský vlastivědný pracovník František Šustek. V dostupných polských digitalizovaných matrikách jsme úmrtí Jozefa Futschika do roku 1910 v Haliči nenalezli. Jeho doložené úmrtí jsme však dohledali v matrice zemřelých Klokočova, viz dále.

13. Rodná matrika Laury Futschik, inv.č.9916, sig.OdXI 16, 1875-1896, Spálov. ZA Olomouc.

14. Úmrtní matrika Jozefa Futschika, sig.BuXV 17, 1890-1949, Klokočov. MÚ Vítkov. Pohřben byl 8. února 1893 na neznámém místě.

15. Theresie Futschik provozovala ve Vídni kloboučnictví, přičemž bydlela u sestry Vincenzie na adrese Vídeň IV, Margarethenstrasse 38.

16. Po rozpadu Rakousko-Uherska ztratil Konrad Rasch jr. zaměstnání lesníka ve vítkovském revíru a pracoval na pile ve Spálovském mlýně, který vlastnil do roku 1916 hrabě Johann Platter z Broelu a po něm Josef Hanel. Zde se Konrad Rasch jr. seznámil s Laurou Futschik z nedalekého hostince čp. 210.

17. Konrad Rasch jr. se narodil 12. října roku 1885 v Horním Vikštejně, čp. 10 hostinskému Konradu Raschovi sr. a jeho manželce Emilii, rozené Benesch.

Spálov 1926.
U poutního místa
Panny Marie ve Skále.
Mária Futschik se
svými 7 dcerami.
Zleva doprava, stojící
vzadu: Vincenzia,
Gabriele, Eugenie,
Marie, Otilie. Sedící
vpředu: Theresia,
Mária Futschik, Laura.
Archiv rodiny Rasch

2018 Podóle, Polsko.
Farní kostel Povýšení
sv. kříže v Tarnowské
diecézi, kde byla
v roce 1874 pokřtěna
dcera Josefa a Márie
Futschik - Ottilie.
cs.wikipedia.org

Oddával je Joseph Lindenthal, farář z Čermné ve Slezsku, za svědky byli řezník Julius Rasch z Vítkova a sedlák Rudolf Hauptmann z Velkých Albrechtic. Měli spolu čtyři děti: Siegfrieda Rasche (20. 7. 1921–11. 2. 1945), Eriku Rasch, provdanou Síchma (25. 4. 1926 – 6. 8. 2006) a Theo Rasche (29. 3. 1929 – 10. 11. 2008). Druhorozený Helmut se dožil jen několika dnů. V roce 1926, ještě za života matky Laury Rasch - Marie Futschik, převzali manželé Konrad a Laura Rasch do vlastnictví výletní hostinec u poutního místa Panna Maria ve Skále. Později, 25. května roku 1927, Maria Futschik, známá v kraji jako „Mutter Futschik“ (matka Fučíková), zemřela¹⁸ v hostinci čp. 210. Konrad Rasch se přeškolil - stal se hostinským a společně s manželkou Laurou se rozhodli přestavět doposud skromný starý hostinec na větší a výstavnější letovisko.

Witanowice - okres Wadowice, Polsko 1910.
Zaniklý starý farní kostel Kříže v tarnowské
diecézi, kde byla v roce 1880 pokřtěna
dcera Josefa a Márie Futschik - Marie.
cs.wikipedia.org

18. Maria Futschik byla pochována na spálovském hřbitově 28. května 1927. Později zde byla pohřbena i její spolupracovnice v hostinci Aloisie Klevarová (†28.10.1951), rozená Tillová - dcera sedláka Tomáše Tilla ze Spálova na usedlosti čp.103 a její dcera Aloisie Šimová (†2001, na pomníku není uvedena).

Spálov, 1920. Svatební fotografie Konráda Rasche jr. a Laury Futschik. Archiv rodiny Rasch

Spálovský mlýn-pila v době, když zde pracoval Konrád Rasch jr., cs.wikipedia.org

Spálovský hřbitov, 1927. Původní pomník Marie Futschik. Archiv rodiny Rasch

Spálovský hřbitov, 1951. Pomník Márie Futschik a Aloisie Klevarové. Archiv rodiny Rasch

Přestavba začala v roce 1926, byla dokončena v roce 1929, kdy zde byly postaveny dva nové velké domy: v roce 1926 první dům se sedmi pokoji a restaurací, v roce 1929 druhý dům s devíti pokoji. Hostům byly k dispozici 1, 2, 3 a 4lůžkové pokoje. Na zotavenou zde přicházela hlavně klientela z Kravařska a také podnikatelé z Moravské Ostravy. Konrád Rasch jr. připravil pro letní hosty zajímavé aktivity, jako bylo střílení na asfaltové holuby a ruskou kuželnu, střídané 1,5hodinovou vycházkou na Hadinku s výletní restaurací a koupalištěm.

V letním období, zvláště o víkendech, vyžadoval provoz letoviska zapojení celé rodiny, včetně příbuzných. Pro hosty byla připravovaná vydatná kuchyně s následujícím denním jídelníčkem:

- snídaně - káva, čaj, kakao nebo mléko, máslo a dvě housky nebo chléb,
- oběd - polévka, maso (5 až 6krát týdně pečené),
příloha a 3krát týdně moučník,
- svačina - jako snídaně,
- večeře - vydatná masitá jídla, studené mísy.

Zimy na Mariasteině byly oživeny „kačeními hody“, „slavnostmi vína“ a „domácím bálem“, který se brzy stal zábavou pro široké okolí. Sestra Marie Futschik - Resi Rasch přitom měla znamenité nápady pro výzdobu sálu v podobě

papírových sněhových koulí, papírových karafiátů a podobných květin. V prvním patře byl zřízen bar, nazývaný „liščí dírou“, do kterého se ztráceli hosté unavení tancem. A na léto majitel a hostinský v jedné osobě - Konrad Rasch jr. postavil pro hosty před budovami hostince lavičky a stoly, aby si mohli užívat výhled na řeku Odru. Tento pracovně naplněný, ale bezstarostný život však trval na Mariasteinu jen do konce 2. světové války. Po porážce nacistického Německa byli 30. srpna roku 1946 obyvatelé hostince čp. 210 německé národnosti čs. státem vyvlastněni a vysídleni do Hesenska¹⁹ ve středním Německu.

19. *Laura Rasch s dcerou Erikou a synem Theem do Blassenbachu, později tam přišel i manžel Laury-Konrad Rasch jr. Sestry Laury Rasch - Ottilie a Theresia Futschik do vedlejšího 2 km vzdáleného Elkerhausenu.*

Poznámka: naše poděkování patří panu Oskaru Kubíčkovi za zapůjčení vzpomínek paní Eriky Sichma, rozené Rasch a Karlu Goldovi za překlady německých textů.

Použité zdroje:

Alois Jahn, František Šustek: Ze zápisů o Skále Panny Marie v údolí Odry u Spálova. Vlastivědný zpravodaj Oderské vrchy, ročník XII / 1997, č.1-2, str.10-17.

František Šustek: Skála Panny Marie v údolí Odry u Spálova. Vlastivědný zpravodaj Oderské vrchy, ročník VI / 1991, č.1-2, str.3-6.

Petr Lelek: Pramen u poutního místa P. Marie ve Skále u Spálova. Poodří č.1/ 2001, str.46-47.

Petr Lelek: Skála Panny Marie. Vlastivědné listy č.43 (OZ č.8 /2016, str.607-614).

Erika Sichma, geborn Rasch: Erinnerungen Erika Sichma, geb.Rasch. Archiv rodiny Rasch.

Archiv obce Spálov 1895-1945_1952_pom 762, inv.č.8_006. Soka Nový Jičín.

Archiv obce Spálov 1895-1945_1952_pom 762, inv.č.9_240. Soka Nový Jičín.

Archiv obce Spálov 1895-1945_1952_pom 762, inv.č.8_292. Soka Nový Jičín.

Archiv obce Spálov evidence osob. Soka Nový Jičín.

František Šustek: Z historie rodů Fragštejnů a Závíšů na Spálovsku. Zpravodaj Klubu genealogů a historiků Ostrava, č. 25, str.4-6. Dk ROH Vítkovice 1986.

Sčítací operáty 1857–_1869_1880_1890_1900_1910_1921 Spálov čp. 210. Soka Přerov.

Sčítací operáty 1857_1869 Spálov čp.1. Soka Přerov.

Sčítací operáty 1880_1890 Spálov čp.1. Soka Přerov.

Sčítací operáty 1900_1910 Spálov čp.1. Soka Přerov.

Sčítací operáty 1890 Jakubčovic n. O.. Soka Opava.

Rodné matriky 1845 - 1921 obce Spálov. ZA Olomouc.

Matriky zemřelých 1857 - 1938 obce Spálov. ZA Olomouc.

N_I-N_inv_c_7140_sig_Od_X_10_1849-1899_Potstat_025. ZA Olomouc.

N_I-N_inv_c_7139_sig_Od_X_9_1815-1849_Potstat_030. ZA Olomouc.

O_I-O_inv_c_7143_sig_Od_X_13_1856-1892_Potstat_007. ZA Olomouc.

Modd 1864 Spálov čp.1_ Laurenz Dworzak a Sophia Tichý. ZA Olomouc.

Modd 1829 Spálov syn ranhojiče Rudolf Tichý. ZA Olomouc.

Modd 1870 Spálov_Anna Závísch z Osenic. ZA Olomouc.

Modd 1874 Spálov_Karola Závísch z Osenic. ZA Olomouc.

Modd_Spálov_1873_066_Josef Futschik a Marie Boess. ZA Olomouc.

*Modd Spálov 1920_Karl Rasch a Laura Futschik. ZA Olomouc.
Modd Wien V. 1916_Theresia Hedwig Boess. Archiv Wien.
Mn Býkov 1853_Amálie Herdin. ZA Opava.
Modd Býkov 1884_Joseph Boess a Amalia Herdin. ZA Opava.
Velkostatek_Spálov_inv_c_259_sig_E_2 kniha listin_Tichy.
Mz Klokočov 1893 (úmrtí Jozefa Futschika). ZA Opava.
Family Search Catalog_Poland, Tarnow Roman Catholic Diocese Church books, 1612-1900.
cs.wikipedia.org, archivnimapy.cuzk.cz .
Použité fotografie pochází z archivu Muzejního spolku Rolleder, v.o.s. a z archivu rodiny Rasch.*

Helfštýnské etudy (dokončení)

J. Šustková

Je poslední srpnový týden a my jsme se rozhodli, že i letos navštívíme největší hrad Moravy - Helfštýn, nově otevřený po náročné tříleté rekonstrukci v letech 2017 – 2020. V letech minulých jsme tu přijížděli nejčastěji v období posledního srpnového víkendu, který byl věnován Hefaistonu. Letos se bohužel 39. ročník mezinárodního setkání uměleckých kovářů nekonal, všichni víme proč. Nově opravený Helfštýn by si to určitě zasloužil, tak snad to bude možné už v příštím roce.

Hrad Helfštýn, zastřešení paláce

Foto pro Deník.cz Jiří Kopáč

Zastřešený renesanční palác na čtvrtém nádvoří se poprvé otevřel návštěvníkům v sobotu 22. srpna 2020. Rekonstrukce si vyžádala 72 miliónů korun,

které byly velmi dobře vynaloženy na stavební úpravy a částečné zakrytí paláce pískovým sklem. Obdivovali jsme skloubení středověké architektury s novodobou cortenovou ocelí a sklem. Rekonstrukce hradu byla jednou z největších investic Olomouckého kraje v posledních letech.

„Zásadní pro nás je, že se podařilo torzo paláce po stavební stránce zachránit a můžeme ho konečně předat široké veřejnosti. Stavba byla zkolaudována koncem července, teď ji ale poprvé zpřístupníme pro návštěvníky,“ uvedl **kastelán hradu Jan Lauro**.

Obdivovatelé Helfštýna a milovníci historie získali otevřením prostor na čtvrtém nádvoří nový návštěvnický okruh:

- Pro Helfštýn je typické umělecké kovářství, proto jsou osazeny jednotlivé místnosti kovářskými pracemi.

- Stavební minulost paláce nabízejí tři desítky informačních panelů, které přibližují dějiny hradu formou historických vyobrazení a krátkých textů.

- V nově vzniklých prostorách budou prezentovány i četné nálezy, které zde učinili během záchranného výzkumu archeologové.

Nové pohledy přináší propojení vnitřních a vnějších ochozů prostřednictvím ocelových lávek a schodišť. Návštěvníci tak mohou vstoupit i do míst, ve kterých se několik století nikdo nepohyboval. Nádhernou odměnou za výstup je pak vyhlídková plošina ve výši střechy – z ní si mohou lidé prohlédnout nejen samotný palác, ale i nádvoří a je z ní úžasný výhled do údolí Moravské brány, na nedaleký Lipník nad Bečvou, Hranice a Oderské vrchy.

Kováři I. Šumný a V. Šmatelka při práci na Hefaistonu v roce 1990. (Foto: Archiv V. Šmatelky)

V jarním dvojčísle letošního vydání Oderských vrchů jsem vás seznámila s devíti kovářskými pracemi dvou lidových uměleckých kovářů Ivana Šumného a Vlastimila Šmatelky, které vytvořili v letech 1985 až 1998 většinou před porotou na helfštýnských kovářských slavnostech. Podrobně jsme se seznámili již s těmito plastikami: PIEROT (1985), MATKA A DÍTĚ (1986), FAKÍR (1987), VĚROZVĚSTOVÉ (1990), KLAUSOVA DÍRKA (1991), HELFŠTÝNSKÁ MADONA (1995), RIVALOVÉ (1996), DELIRIUM TREMENS (1998) a podkova KRPJADLO z Kovářských dnů ve Valašském muzeu v Rožnově.

Nyní se vrátíme opět do let osmdesátých, do období 7. setkání uměleckých kovářů na hradě Helfštýně, s příznačným názvem „Hefaiston 88“. Ve dnech 27. a 28. srpna se tu sešlo celkem 216 milovníků černého řemesla, z tohoto počtu 120 našich a 40 zahraničních kovářů. Dostaveníčko si tu dali také architekti a umělečtí historikové z profesí, které mají co do činění s uměleckým kovářstvím. K významným osobnostem patřil i nestor našeho kovářství Alfréd Habermann z Jihlavy, byla zde rovněž zastoupena významná italská kovářská škola Trevisa. Na čtyřech výhních se vystřídalo 40 demonstrujících kovářů. Ti, kteří zde nekovají, ale jsou stejně dobrými mistry jako kováři v akci u výhní, přivezli na výstavu instalovanou na prostranství hradu celkem 150 exponátů. Všechny tyto práce mají pro letošní ročník jednotné téma „Tanec a radost“.

Kováři Šumný a Šmatelka získali v roce 1988 diplom za účast a za plastiku s názvem **DÍVKA S OBRUČÍ**. Svým uměleckým výtvozem se jim podařilo oživit vzpomínku na poslední spartakiádní vystoupení žen v roce 1985 v socialistickém Československu.

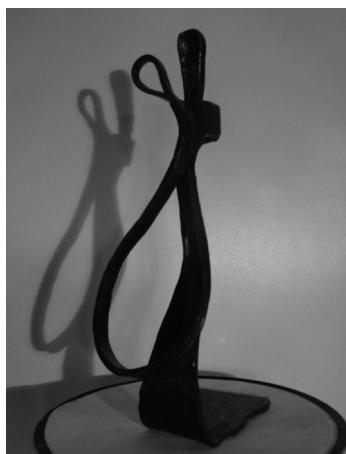
Prohlížím si fotografie plastik a jednu jsem přehlédla. Nazývá se **ZBOJNÍK** a časově je zařazena do roku 1986. Zbojník má štíhlou postavu chráněnou krátkým kabátem, za širokým opaskem pistoli a opírá se o dlouhou hůl tzv. „topor“. Kam ho zařadit? Tato železná plastika vznikla na hradu Červený Kameň na Slovensku. Slováci a zbojníci, to patří k sobě!

Dívka s obručí, Hefaiston 1988, autoři Šumný I. – Šmatelka V. (Foto: V. Dubovská)

Zbojník, Červený Kameň 1986, autoři: Šumný I. – Šmatelka V. (Foto: V. Dubovská)

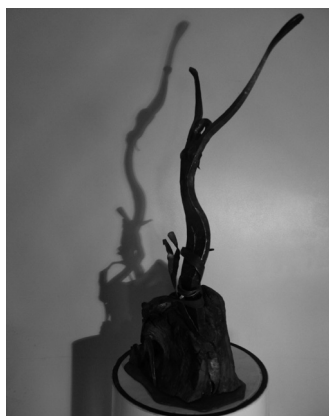
*Ona a On, Hefaiston 1989, Šumný I.
– Šmatelka V. (Foto: V. Dubovská)*

V roce 1989 vytvořili na první pohled jednoduché, ale o to důležitější dílo **ONA a ON**, které zachycuje vztah a soužití muže a ženy. Muž tvoří základ rodiny a žena je zobrazena jako průsvitné a nekonečné médium, jak symbolické...

*Monstrance, Hefaiston 1992,
autoři: Šumný – Šmatelka
(Foto J. Šustková, Helfštýn 2020,
na fotografii V. Šmatelka)*

A pokračujeme rokem 1992. Konalo se 11. setkání uměleckých kovářů na hradě Helfštýně a odborná porota udělila Vlastimilu Šmatelkovi a Ivanu Šumnému čestné uznání a hlavní cenu v kategorii demonstrováných prací za dílo **MONSTRANCE**. Celkově bylo uděleno za demonstrované práce osm hlavních cen a tři ceny mimořádné. Odborná porota hodnotila vedle demonstrováných prací také práce vystavené a v této kategorii udělila šest hlavních cen, pět cen mimořádných a sedm čestných uznání. Ohodnotit 138 vykováných prací, vybrat ty nejlepší a ocenit je, byl pro porotu náročný úkol a naši kováři opět velmi dobře zabodovali v domácím i mezinárodním měřítku.

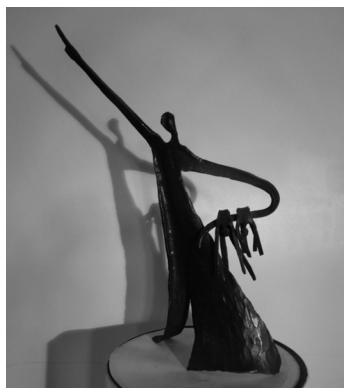
*Svítání, Hefaiston 1993, Šumný I.
– Šmatelka V. (Foto: V. Dubovská)*

Hned rok poté, 29. srpna 1993, získali kováři Šumný a Šmatelka znovu ocenění za demonstrování plastiky s krásným názvem **SVÍTÁNÍ** – model probouzející se dívky je vložen do podstavce z černého dubu, všude okolo je tma, ale vzadu za kopcem už probleskují první sluneční paprsky.

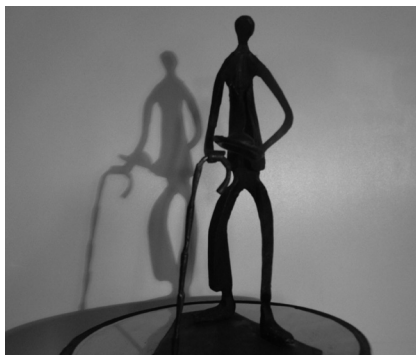
*Horal, Hefaiston 1997, Šumný I.
– Šmatelka V. (Foto: V. Dubovská)*

V roce 1999 se kováři Šmatelka a Šumný prezentovali na helfštýnských slavnostech plastikou **VAROVÁNÍ**. Z kusu železa vytvořili postavu s nataženou a zdviženou pravicí připomínající nacistický pozdrav, přes pokrčenou levou ruku visí bezvládná těla obětí. Je to varování před všemi -ismy, nebezpečnými nemocemi, před pandemií... blíží se konec neklidného století a druhého tisíciletí.

*Varování, Hefaiston 1999, Šumný I.
– Šmatelka V. (Foto: V. Dubovská)*

Máme tu přelomový rok 2000 a na 19. mezinárodním setkání Hefaistonu naši kováři zhotovili groteskní postavku s názvem **CHARLIE** s hůlčičkou a typickou buřinkou. Vzorem jim byl britský herec, režisér a scénárista Charlie Chaplin, vlastním jménem Sir Charles Spencer Chaplin, který patřil k nejslavnějším světovým filmovým tvůrcům 20. století.

*Charlie, Hefaiston 2000, autoři: Šumný I.
– Šmatelka V. (Foto: V. Dubovská)*

Ještě mám před sebou dva diplomy za účast na setkání uměleckých kovářů na hradě Helfštýně v letech 2002 a 2003 a jedno mimořádné ocenění za vystavené dílo s názvem **IMPLETUM ESTEMPUS** v roce 2002. Tento latinský název pro svůj výtvar si kováři vypůjčili z Markova evangelia „impletum est tempus“ v překladu „naplnil se čas“, naplnil se čas práce, čas života, naplnil se čas dokončit dílo. Motiv nápadu tentokrát nevěložili do železné plastiky, ale vtiskli jej do mincí a ty rozdali návštěvníkům Helfštýna.

*Impletum Estempus, Hefaiston 2002,
Šumný I. – Šmatelka V.
(Foto: V. Dubovská)*

V letech po roce 2003 lidoví umělečtí kováři Ivan Šumný a Vlastimil Šmatelka již se svými kovářskými výtvary nevystupovali, i když helfštýnské kovářské dny stále navštěvovali a rádi se setkávali s přáteli od černého řemesla. V dubnu 2008 náhle odešel prof. Alfred Habermann, který stál u zrodu Hefaistonu a v září téhož roku umírá osudový přítel, kovář Ivan Šumný. Do třetice, koncem roku 2009 odešla z Muzea Komenského v Přerově a tím také ukončila svou činnost na hradě Helfštýně promovaná historička umění Marcela Kleckerová. Společně s A. Habermannem a dalšími spolupracovníky zorganizovala 28 ročníků mezinárodního setkání uměleckých kovářů a společně se zasloužili o vysokou úroveň a propagaci tohoto uměleckého řemesla.

Co říci závěrem? Stolař a kovář Vlastimil Šmatelka se kromě Hefaistonu účastnil také několikrát Kovářských dnů ve Valašském muzeu, rovněž reprezentoval na mezinárodním setkání uměleckých kovářů na zámku v Brtnici, kde koval se svým synem Janem.

Z plastik, které vytvořil po roce 2008, je třeba upozornit na malý Betlém z jednoho kusu mědi s názvem **NARODIL SE** (viz foto na 4. obálce časopisu).

V roce 2010 vykoval umělecky zdařilé dílo s názvem PIETA, které zdobí pomník u hrobu jeho zemřelé sestry Zdenky Bulejové, rozené Šmatelkové, na luboměřském hřbitově.

Vážení čtenáři, pokud se rozhodnete pro návštěvu Helfštýna, projděte se pomalu hradním nádvořím, sklepením a výstavou v hradním paláci. Na každém kroku budete obdivovat kovářské mistry, kteří dokázali do kusu železa vtisknout život, krásu a radost. Mezi zvučnými jmény kovářských umělců – generace Habermannů, Kitzbergů a Wolfů, najdete i jména kovářů od nás – Ivan Šumný a Vlastimil Šmatelka.

Důležitá informace: V příštím roce se připravuje vydání nástěnného kalendáře Helfštýnské etudy s plastikami kovářů Šumný – Šmatelka na období

od září 2021 do prosince 2022. Bude možné si jej objednat a zakoupit v Luboměři, ve Spálově, na Helfštýně.

Poděkování: Děkuji panu Vlastimilu Šmatelkovi z Luboměře č. 72 a paní Evě, dceři Ivana Šumného, za poskytnuté informace a podklady k článku.

Prameny:

Časopisy Hefaiston 1997 a 2009, vydalo Muzeum Komenského, redakce M. Kleckerová
Borl Jan: Hefaiston má budoucnost, deník Nová svoboda, září 1988
www.helfstyn.cz

Národní parky a města západu USA

J. Mazáčová

Splnila jsem si svůj velký sen, navštívila jsem národní parky USA a cestovala jsem v příjemné společnosti po USA. Vždy jsem toužila vidět Grand Canyon, ale nakonec pro mě největším zážitkem bylo Údolí smrti. Všechna navštívená místa byla zajímavá, krásná, úchvatná a všem, kteří mají stejný sen jako já, doporučuji, až pominou všechna omezení, na nic nečekejte a splňte si svůj sen.

24. 9. 2019 Po jedenáctihodinovém letu z Amsterdamu jsme vystoupili v Las Vegas v Nevadě. Komplikace nastaly hned na letišti, kdy se úředníkovi znelíbil jeden z našich spolucestujících a my jsme přes dvě hodiny čekali na to, zda dotyčného muže pustí, nebo ho odvede policie. Naštěstí to nebyl žádný terorista nebo mafián a všichni, včetně jeho manželky, jsme mohli vyrazit do půjčovny aut. Pohodlné fordů už byly dávno rozebrány a na nás zbyly jen chevrolety. Po ubytování jsme vyrazili do víru Las Vegas. Toto město nikdy nespí.

25. 9. 2019 Navštívili jsme **přehradu Hoover Dam** na řece Colorado. Je pojmenovaná po americkém prezidentovi Hooverovi. Ten ji nechal stavět v době světové hospodářské krize v roce 1931, byla dostavěna v roce 1936. Je to ohromné dílo, vznikalo za pro nás dnes nepředstavitelných podmínek.

Parametry přehrady jsou impozantní – výška 221,4 metru, délka 379,2 metru a šířka 15 – 200 metrů. Pojme tolik vody, kolik proteče řekou Colorado za dva roky! Hooverova **přehrada** byla slavnostně otevřena 30. září 1935 za přítomnosti prezidenta Franklina Delano Roosevelta.

Když se lidé v roce 1929 (začátek krize) dozvěděli, že se bude stavět přehrada, postavili si provizorní přibytky z hadrů, krabic, barelů co nejbližší budoucímu staveništi. Zde živořili o žízni, hladu, ve vedru i s celými rodinami a čekali na zahájení stavby. Tento slum dostal jméno Ragtown.

Přehradu vybudovalo šest společností, s názvem Six Companies. Hlavním inženýrem stavby byl Frank Crowe. Společnost od státu dostala pouze rozpočet (ten nejnižší), úkoly a termíny.

První úkol – odklonit vodu z původního koryta řeky a začít s prací na základně přehrady, každý den zpoždění znamenal pokutu 3000 USD. Bylo nutné v tvrdé hornině stěn kaňonu vyvrtat čtyři tunely o průměru 17 metrů a délce 1,2 km. Dále bylo nutné vytvořit dvě dočasné přehrady. Inženýr Crowe měl na tunely a dočasné přehrady jen 18 měsíců.

Nejdříve byla postavena železnice do Los Angeles pro dopravu zásob, materiálu, zařízení, lidí. Byly postaveny jednoduché dřevěné baráky jako ubytovny a malé domky pro ubytování rodin – městečko Boulder Town. Začaly práce na vyrovnání stěn. Dělníci byli zavěšeni na lanech, u sebe měli nářadí, často i dynamit a ve výšce 200 metrů odstraňovali nerovnosti a trhliny ve skále – ty mohly ohrozit pevnost přehrady. Vymysleli předchůdce bezpečnostních přileb na ochranu před padajícími kameny – do asfaltu namočili dvě čepice a tyto „tvrdé klobouky“ si nasazovali na hlavu. Smrtelné pády byly naprosto běžné.

Práce na tunelech začala v květnu 1931, hotové musely být 1. října 1931. Znamenalo to, vyvrtat díry, založit dynamit, utéct, odpálit, odvézt uvolněný materiál a pořád dokola, ve třech směnách 24 hodin denně, sedm dní v týdnu. Všude kolem byl jen hluk, prach, výbuchy, výfukové plyny z aut. V létě navíc v tunelech bylo 55 °C. Voda na pití byla čerpána jen z řeky, výsledkem byly průjmy a na celou stavbu byly jen tři otevřené kabinky záchodů. Lidé umírali přehřátím v tunelech, ve slumu, při pádech z výšky a nejrůznějších úrazech. Nejbližší nemocnice byla hodinu cesty v Las Vegas. Six Companies využívaly nezaměstnanosti a nedělaly pro své pracovníky téměř nic. Zástupce odborů vybízel dělníky ke stávce. Ti váhali – vydělávali až 5 dolarů denně a v kantýně mohli sníst tolik, kolik zvládli. Nakonec dělníci do stávky

šli – žádali zaručenou mzdu, čistou pitnou vodu, splachovací záchody, hlídku před vchodem do tunelu a dodržování bezpečnostních zákonů Nevady a Arizony. Stávka rychle skončila, skoro všichni stávkující byli propuštěni. Ale pro další pracující na stavbě byly zřízeny splachovací záchody, chladiče vody, vodu donášeli k tomu určení pracovníci a byly postaveny domky pro rodiny dělníků. Prvořadým úkolem bylo dokončení tunelů. Na starý nákladní automobil byly postaveny dvě plošiny nad sebou, na nich stálo 30 vrtačů, kteří současně vrtali do skály díry na dynamit. Za nimi byly další dvě plošiny s rezervním nářadím. Díly byly naplněny dynamitem, automobil i s posádkou vyjel z tunelu a nálože byly odpáleny. Buldozery odstranily odstřelený materiál, ten nakladače naložily na přistavené sklápěčky, ty odjely a nákladní automobil s vrtači vjel zpět do tunelu.

V tunelu byla ze všech strojů velká koncentrace výfukových plynů, která ničila plíce pracujících dělníků. Přesto vždy měli od lékaře diagnózu „zápal plic“ a za takovou nemoc nemusela společnost nemocným platit žádné odškodné. Lidí s nemocnými plícemi stále přibývalo a důlní inspektor státu Nevada nařídil nahradit všechny spalovací motory v tunelech elektrickými. Six Company se odvolala k soudu, než došlo k rozsudku, byly tunely na obou koncích otevřené a výměna motorů byla bezpředmětná. Stavba pokračovala rychlým tempem. Crowe měl v roce 1933 náskok 18 měsíců a celá stavba elektrárny byla dokončena 2 roky před plánovaným termínem.

Současnost: Sedmnáct turbosoustrojí může dodávat výkon přes 2 GW. Čistých, bez emisí. Navíc jde o typ elektrárny s nejkratší startovací dobou. Přehrada zavlažuje přilehlé, původně pouštní oblasti, minimalizuje povodně.

Las Vegas, Nevada, město v poušti, světově proslulé centrum zábavy, hazardu a všeho, co bylo v ostatních místech USA přísně zakázáno. Nebýt Hooverovy přehrady, tahle vesnice v poušti by nikdy nedosáhla dnešní proslulosti. Když se začala stavět přehrada, nevadské úřady znovu zlegalizovaly hazardní hry. Tvrdě pracující muž se chtěli bavit a ještě více zúročit vydělané peníze. Popularita města rostla, začátkem 20. století mělo město jen několik tisíc obyvatel, v 50. letech už více než 50 tisíc. Dnes žije ve městě více než 644 000 lidí. Výstavbu hotelů a kasin v 50. letech financovala mafie, později se město vlivu mafie údajně zbavilo.

Z dvaceti největších hotelů v USA jich 17 stojí právě v Las Vegas. Příjmy z kasin se vyšplhaly na hranici šesti miliard dolarů. Kýč, výstřednost a hazard je to, co láká do města množství turistů. Ročně je to tak 40 milionů. Ve městě

uvidíte kopii Benátek s kanály a gondolami, Eiffelovu věž, sochu Svobody, sfingu, pyramidu, soptící sopku, vodotrysky s hudbou a osvětlením, unavené turisty potěší pohyblivé schody a chodníky, milovníky adrenalinu nadchne věž Stratosphere Tower s atrakcemi X-Scream. Ty jsou ve výšce více než 300 metrů nad zemí a je zde vyhlídka na město. Tady zažijete přetížení 4G, odstředivý kolo-toč nebo vystřelení do prostoru s převážením. Všude vidíte reklamy,

neony, hotely, atrakce a hazard. Návštěva kasina je vaší povinností. Rozlehlé místnosti jsou bez oken, jsou tu desítky stolů s Black Jackem, ruletou a kostkami, desítky automatů. Na zemi koberec, vždy se najde volné místo u stolu nebo u automatu, stačí vytáhnout dolary nebo platební kartu a můžete hrát. Ve městě je mnoho značkových obchodů, najdete zde vyhlášené restaurace a bary. I my jsme navštívili jednu z velmi oblíbených restaurací, kde

za cenu 45 \$ jsme ochutnali vše, na co jsme měli chuť. Ochutnali jsme různé druhy a úpravy masa, přílohy, zeleninu, ovoce, zákusky, sladkosti, mořské plody, pizzu, sýry, pečivo, koláče, nápoje, kávu a mnoho jiného – vše v prvotřídní kvalitě. Z restaurace jsme odcházeli sice o nějaké ty dolary lehčí, ale s plným, až přeplněným žaludkem a šli jsme si užívat lákadla města.

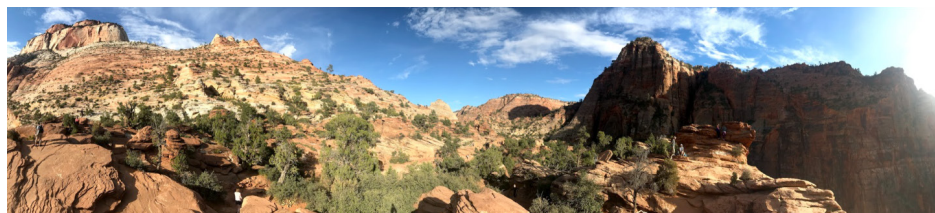
26. 9. 2020 Národní park Zion (Sion), Utah, Coloradská náhorní plošina.

Vznik: 1919. Rozloha: 592 km², nadmořská výška se pohybuje od 1 128 až 2 660 m n. m.

Žili zde Indiáni kmene Anasazi, kolem roku 1860 přišli mormonští osadníci. Jméno parku pochází z hebrejštiny a znamená posvátné místo.

Skalní stěny se zvedají do výšky 600 až 1200 m. Pramení zde řeka Virgin, vyvěrá ze skály. Skály jsou z navajského pískovce. V parku je hodně vegetace, hlavně vrby, jasany a olše, viděli jsme kvetoucí opuncie. Žije zde mnoho zvířat a ptáků – jeleni, chipmunci, kojoti, lišky, pumy, mývali, hmyz. Teploty jsou značně rozdílné přes den a v noci, ve dne v létě bývá 21 °C až 40 °C, v noci od 7 °C do 24 °C. Zima je zde mírná, jen kolem 2 °C. Park Zion tvoří zalesněná náhorní plošina a hluboké kaňony s věžovitými pískovcovými útvary.

Byli jsme se podívat na vyhlášený vodopád a jezero v tomto parku, protože se jednalo o velmi suchý rok, místo vodopádu stékalo po skalní stěně několik kapek vody za minutu a z jezera zbyla špinavá kaluž. Park je velice hezký, ve skalách díky erozi je velké množství skalních oblouků, turisty parkem vozí autobus. Na každé zastávce je turistické zázemí. Navštívili jsme neznámější místní vyhlídku, šli jsme po okraji hlubokých strží, prošli jsme pod převísem skály, stoupali jsme vzhůru po kluzkých kamenech, až jsme dorazili do Pyne Creek Canyonu. Nelitovali jsme vynaložené námahy.

27. 9. 2020 Národní park Bryce Canyon, Utah, Coloradská plošina, mezi městy Kanab a Panguitch. Vznik: 1928. Rozloha: 145 km², nadmořská výška 2020 – 2 748 m n. m. Z vyhlídkových bodů se díváme dolů na nádherné hliněné útvary. Absolvovali jsme náročnou dvouhodinovou procházku v horku až 30 °C ve stínu. Skály jsou prý zakleté zlé bytosti. Skotský přistěhovalec Bryce se zde s rodinou usadil v roce 1875 a na své farmě choval dobytek a pěstoval obilí. Vydržel to 5 let, pak odešel jinam, stále se mu mezi útvary v kaňonu

ztrácely krávy a on je musel hledat. Pískovec v parku má červenou a žlutou barvu, je to způsobeno obsahem železa a manganu v půdě. Kdysi zde bylo dno moře. V NP žije 170 druhů ptáků, také rosomáci, kuny, jeleni, chipmunci, veverky, lišky. Zvláštní skalní útvary se nazývají hoodoo- čarodějník. Tyto skály připomínají obrovité hříby.

28. 9. 2019 Horseshoe Bend, Arizona, Koňská podkova. Dané místo se nachází na řece Colorado a vzniklo v místě, kde řeka narazila na tvrdší jádro pískovce, došlo k odklonění směru jejího proudu. Tím vznikl jedinečný ohyb ve tvaru podkovy. Dále jsme pokračovali do Antelope Canyonu v Nevadské poušti. Zde žijí původní obyvatelé kontinentu Navahové. Problémy jim nastaly po příchodu Evropanů v 17. a 18. století. Nejprve k indiánům dorazili první misionáři a snažili se je přivést k víře. Po misionářích přišli osadníci a začali se usazovat na indiánské půdě. Navahové s nimi bojovali, chtěli svou půdu zpět, od farmářů se naučili chovat ovce, které se staly součástí jejich hospodářství. Farmáři měli stálých střetů s indiány dost a vyslali proti nim trestnou výpravu, která vybila indiánům ovce a pobila část indiánů. Ty, kteří přežili, deportovali na východ k Rio Pecos. Nakonec bylo zbylým Navahům dovoleno vrátit se do své vlasti, kde žijí dosud. Navrátilců bylo 8 tisíc, dnes

je počet obyvatel této rezervace asi 140 000. Rezervace indiánů Navaho zabírá velké území severovýchodní Arizony, zasahuje do států Utah, Colorado a Nové Mexiko. Navahové mají vlastní samosprávné orgány. Toto velké území jim opravdu nemusíme závidět, jedná se o nehostinnou poušť. Kdysi žili Navahové na úrodné půdě, ale o tu v bojích s přistěhovalci přišli. Americké občanství tito původní obyvatelé obdrželi až v r. 1923. Pokud indiáni žijí v rezervaci, mají zde vše placeno americkou vládou. Velkým problémem je alkoholismus. Pokud se ale chtějí zapojit do života ostatních obyvatel USA, veškerá podpora vlády končí na hranici rezervace. Přesto mnoho indiánů pracuje i v rezervaci. Jsou z nich průvodci, mají vlastní cestovní kancelář, vyrábějí šperky, látky, upomínkové předměty, pracují v samosprávě apod.

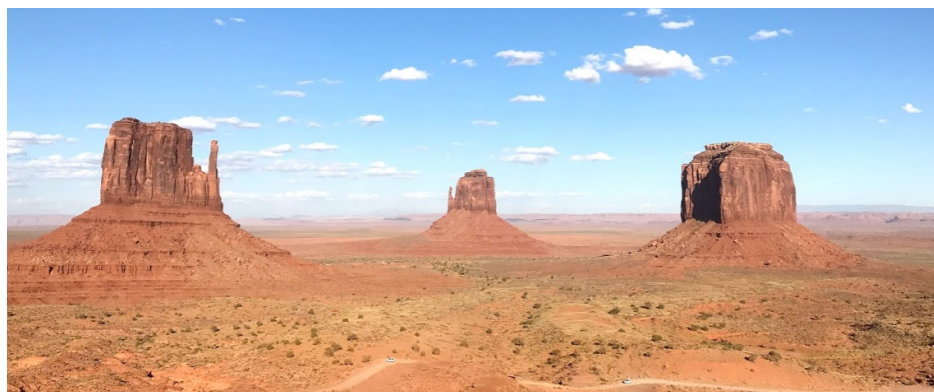

Antilopí kaňon je v podzemí, indiáni se tu ukrývali i s ovci. V podzemí je i voda. Vstupujeme do světa nejrůznějších tvarů a barev, převládají všechny odstíny růžové. Vstupné je 53 dolarů, což je opravdu hodně, když uvážíme, že například do Grand Canyonu je vstupné 35 dolarů za celé 11místné auto. Ceny si totiž určují Navahové sami. Nad našimi hlavami se tyčí do výšky 30 m skály modelované vodou a pískem. Co krok, to objevujete další a další krásný útvar, který musíte vyfotografovat. Ještě že jsou s námi průvodci, kteří nám doporučují pokračovat dále, jinak bychom v kaňonu snad byli dodnes. Průvodci nezapomenou připomenout turistům neštěstí, které se stalo v kaňonu v roce 1997. Tehdy kvůli bouři, která byla 25 km od kaňonu, napršelo tolik vody, že ji poušť nemohla pojmout. Masa vody tekla pouští, až se dostala do kaňonu, o život přišlo 11 lidí, a to jak turisté, tak i průvodci.

Monument Valley, tento navajský park se rozkládá na hranicích států Utah a Arizona. Rozloha je 120 km², 1700m n. m. V tomto údolí vystupují do výšky osamocené skalní masívy, věže, pilíře, jehly až 300 m vysoké. Všechny útvary jsou vymodelované neustávajícím silným větrem. Od roku 1868 zde byla založena rezervace na základě dohody indiánů a vlády USA, v roce 1958 se Monument Valley stalo prvním parkem indiánského kmene Navaho. V tomto parku je vzduch průzračný a suchý, roční srážky jsou pouze 200 mm. Časté jsou písečné bouře. Jednu z nich jsme zažili na vlastní kůži. Zkušenost je to zajímavá, červený písek máte naprosto všude, v očích, skřípe vám mezi zuby, vaše vlasy i kůže jsou červené. I v této velmi nehostinné krajině žijí zajáci, ještěrky, ropuchy, chřestýši, rostou zde keřové jalovce, pelyňky, pinie a kaktusy.

29. 9. 2019 Národní park Grand Canyon, Arizona Grand Canyon je 350 km dlouhý, až 1800 m hluboký, 6 - 30 km široký, vyhloubila ho řeka Colorado. Národní park je příkladem eroze, kterou způsobila řeka, déšť a sníh. Ve vrstvách eroze jsou zkameněliny rostlin a živočichů. V kaňovu se nachází 12 vrstev, které dokazují střídání moří, řek a pouští. Stáří Grand Canyonu

je 5 - 6 milionů let, před milionem let zde došlo k vulkanické činnosti. Obyvateli byli indiáni Anasazi, dnes zde žijí Navahové a lidé kmene Dino, tj. Apači. V roce 1869 major Wesley Powell se svým týmem uskutečnil první plavbu po řece Colorado. Národním parkem bylo toto místo vyhlášeno v roce 1919, v roce 1975 byl Grand Canyon zapsán na listinu UNESCO. Řeka Colorado má velmi silný proud, název řeky znamená „barevná“, její tok je dlouhý 2370 km a ústí do Kalifornského zálivu. Po celém toku řeky je 365 peřejí, v Grand Canyonu je jich 70. Na řece je vybudovaná soustava přehrad, které slouží k zavlažování, jako zdroj pitné vody a k rekreaci. Vyskytuje se zde mnoho rostlin a živočichů - borovice, jalovec, plané růže, duby, agave, opuncie, žijí zde ovce, jeleni, svišti, veverky, kojoti, chřestýši, ptáci, v řece žijí ryby.

Měli jsme objednaný vyhlídkový let vrtulníkem. Ten den velmi foukalo, takže to nejprve vypadalo, že se nikam nepoletí. Nakonec vyměnili malé

vrtulníky za velké a letělo se i v silném větru. Místa pro jednotlivé pasážéry určovali zaměstnanci letecké společnosti podle váhy. Ti nejtěžší tak seděli vzadu uprostřed a bohužel toho moc neviděli. I tak to byl pro všechny velmi silný zážitek.

Cestou z Grand Canyonu jsme zamířili na slavnou **Route 66**, která jako první v USA spojovala východ se západem. Route 66 vedla z **Chicaga** (stát Illinois) přes Missouri, Kansas, Oklahomu, Texas, Nové Mexiko, Arizonu a Kalifornii, kde v **Los Angeles** (v Santa Monice) končila. V době uvedení do provozu měla celkem téměř dva a půl tisíce mil, tedy zhruba čtyři tisíce kilometrů! Stala se americkou silnicí číslo jedna a tvrdí se, že prakticky každý Američan se po ní alespoň jednou za rok svezl. Kvůli dalšímu rozvoji automobilismu přestala Route 66 stačit provozu, v 70. letech 20. století dokonce zmizela z map. Dnes řada dobrovolníků v různých místech ležících při silnici zakládá spolky na její záchranu, obnovují různé restaurace (pokud možno v původním stylu), staré ruční benzínové pumpy, poštovní stanice i historické značení. My jsme jedno z takových míst navštívili a podpořili snahu lidí o záchranu památky na tuto silnici. K vidění jsou úžasné věci, například jedna z nejstarších čerpacích stanic v USA, stará auta, traktory, nákladáky, motely, restaurace, obchody. Jeden z obchodů byl pojatý jako salon, mohli jste se změnit v návštěvníka z 30. let 20. století. Jedna stěna byla plná bankovek z nejrůznějších koutů světa. Našli jsme tam mnoho našich stokorun, dvoustakorun, byly tam i pětistovky a tisícovky. Je vidět, že Češi jsou pro každou legraci, a po naší návštěvě na zdi bankovek opět přibýlo.

30. 9. 2019 Red Rock Canyon, národní památková rezervace, Nevada

Nachází se v poušti nedaleko Las Vegas. Jedná se o soubor velkých červených skalních útvarů. Jsou to pískovcové vrcholy a zdi, které byly tvořeny tlakovými zlomy. Žijí zde chřestýši, roste zde Joshua Tree, neboli juka krátkolistá. Název tohoto stromu dali mormoni, připomínal jim žehnajícím strom. Stromy se dožívají i sta let a dorůstají výšky až 12 m.

Na některé stromy, které rostou v tomto parku, není radno sahat, protože mají trny, které při dotyku vystřelí, zabodnou se do kůže a mají zpětné háčky, nelze je tedy vytáhnout.

Večer jsme navštívili staré Las Vegas. Jednalo se o neskutečný zážitek. Všude samá světelná reklama, obchody s nejrůznějším zbožím, na jednom místě mnoho umělců, kteří chtějí zaujmout a prorazit - velké pódium a velká show, sprejeři, malující krásné obrazy přímo před diváky, velmi spoře oděné hostesky, hudebníci, akrobati, tanečnice, zpěváci a zpěvačky, prodejci, tělesně postižení snažící se vydělat nějaký dolar. A pak stačí minout osvětlenou hlavní ulici a vidíte chodníky a průchody plné lidí, kteří neuspěli, kteří nežijí americký sen. Tito lidé zde přežívají na ulici, viditelně jsou pod vlivem drog nebo alkoholu, a s nimi tu žijí i jejich děti. Staré Las Vegas tak odráží daleko věrněji realitu života v USA než sterilní a opulentní „nové“ Las Vegas.

1. 10. 2020 Národní park Death Valley (Údolí smrti), Kalifornie, Nevada

Nejedná se ve skutečnosti o údolí, ale o zlom v zemské kůře. Rozloha: 7126 km², teplota v zimě 0 °C – 18 °C, v létě 29 °C – 49 °C. V tomto NP se nachází nejnižší bod na celé západní polokouli, a to 85,5 m pod hladinou moře. V roce 2001, 3. července, zde byla naměřena nejvyšší teplota v USA +57,1 °C. Národním památníkem bylo vyhlášeno v roce 1933, národním parkem v r. 1994.

Dodnes v Údolí smrti žije několik rodin příslušníků indiánského kmene Timbisha. Své anglické jméno dostalo údolí v roce 1849 od zlatokopů, kteří procházeli touto pouští do pohoří Sierra Nevada těžit zlato. Mnoho lidí i zvířat na této cestě zahynulo. V údolí se těžilo zlato, stříbro a borax. Zdejší krajina nabízí kamení, píščiny, slaniska, sopečné krátery a pusté hory.

Zajímavá zastavení – **Zabriskie Point** – vyhlídka na pozoruhodně modelované barevné skály. **Devil's Golf Course** (Děblové golfové hřiště) – pláň plná podivných útvarů, které tvoří bláto a sůl. Po těchto útvarech se nedá chodit, neboť jsou ostré jako střepy. Je zde velmi čistý vzduch, vzdálenosti se velmi zkreslují, k nejbližším horám to bylo 23 kilometrů, ale nám se zdálo, že hory jsou vzdálené pouze 3 až 5 km. Nejvyšší vrcholy zde dosahují 3000 m n. m. **Badwater** – nejnižší položené místo západní polokoule. Nachází se tu louže s vodou slanější, než je voda mořská. Jedná se o solnou pláň, velmi dobře se po soli chodí, sůl je vlhká, cesta je měkká, velmi dobře se tu dýchá. Zajímavé je, že sůl snad pohlcuje i zvuk. Když se zde procházíte a míjíte ostatní skupinky turistů, v podstatě neslyšíte jejich hlas. V létě jsou tady teploty nad 45 °C. Objevuje se zde fata morgana – řeka, která protíná údolí. **Artists Palette** (Umělcova paleta) – jedná se o barevné hory, vidíme barvu žlutou, zelenou, fialovou. Natáčely se tady Hvězdné války.

V údolí roste poměrně značný počet druhů rostlin, z toho nejméně 20 druhů, které nikde jinde nenajdeme – kaktusy, suchomilné křoviny, juka, šípková růže.

2. 10. 2020 Los Angeles, Kalifornie

Los Angeles, neboli L. A. je druhé největší město USA. Leží na pobřeží Tichého oceánu. Jedná se o centrum kultury, vědy, obchodu, vzdělání. Hollywood je centrem amerického filmového průmyslu. Nápis Hollywood je 17 m vysoký a původně byl reklamou pro realitní kancelář.

L. A. tvoří 80 samostatných měst, žije zde 15 mil. obyvatel, třetina jich jsou potomci Španělů. Území patřilo Mexiku, po válce mezi USA a Mexikem v r. 1850 bylo území připojeno k USA. Od hvězdárny jsme pozorovali celé město, měli jsme výhled na slavný nápis. Prošli jsme se po chodníku slávy, který tvoří více než 2000 pěticipých hvězd se jménem a příjmením známých osobností filmu, hudby a televize. Hvězdu tu mají i fiktivní postavy, např. myška Minnie, myšák Mickey, pes Snoopy. Ve městě najdeme Čínské divadlo Grauman's Chinese Theatre z roku 1927, nejznámější filmové divadlo světa. Pravidelně se zde konají filmové premiéry, před divadlem je slavné nádvoří plné otisků a stop hollywoodských hvězd – např. Marilyn Monroe nebo Meryl Streepové. Ve městě jsou udělováni filmoví Oskari. Byli jsme se podívat do známé části města Beverly Hills, kde žijí milionáři a slavní herci. Je to výstavná a hezká část města, respektovali jsme přání majitelů nemovitostí a mnoho fotografií jsme zde neudělali.

Z L. A. jsme odjeli na pobřeží Tichého oceánu do Santa Monicy, kde končí slavná Route 66. Tady jsme prošli pěší zónu, která je plná restaurací, barů, obchůdků a pouličních umělců. Tento krásný zážitek jsme umocnili koupelí v Tichém oceánu na pláži v Santa Monice.

3. 10. 2019 Sequoia Park, národní park Sequoia Canyon, Kalifornie, pohoří Sierra Nevada

Do tohoto národního parku jsme jeli z L. A. a projížděli jsme městem Bakerfield. Město je střediskem zemědělské oblasti, pěstují se zde brambory, obilí, hroznové víno, citrusové plody, jabloně, údajně se zde produkuje 80 % ovoce a zeleniny USA. Severovýchodně od města jsou velká ropná pole. Město se velmi rychle rozvíjí a patří mezi města s nejvíce znečištěným ovzduším v USA. Zajímavé bylo, že na plochách, kde se pěstovaly ovocné stromy, měl každý strom své vlastní zavlažování. Hory v dáli pro silný smog nebylo skoro vidět.

Po příjezdu do parku jsme se vydali na vrchol obrovitého monolitu Moro Rock (2050 m n. m.), první schody na vrchol byly vytvořeny už v roce 1917. Z vrcholu jsme shlíželi na NP Sequoia, který vznikl už v r. 1890. Tento park je 2. nejstarší NP v USA. Je to lokalita s největší koncentrací obřích sekvojí. Viděli jsme kaňony, jezera, lesy, konečně nebyla kolem nás poušť, roste zde mnoho nejrozličnějších rostlin a žije hodně živočichů, např. puma, rosomák, kuna, kojot, šedá liška, mýval, jelen, veverka, chipmunci, svišť, chřestýš, hmyz, motýli, v potocích pstruzi a my jsme viděli na vlastní oči černého medvěda. Rozloha parku je 1557 km², na území parku je nejvyšší hora USA (kromě Aljašky) Mt. Whitney 4 417 m n.m. Teploty v parku se pohybují od -5 °C do + 24 °C, stromy rostou jen do výšky 2700 m n. m., nad 3300 m již nerostou žádné stromy.

Největší stromy na světě – obří sekvoje. Sekvoje jsou jehličnany. Existují dva druhy sekvojí: **sekvoj a obří sekvoj** neboli **sekvojovec obrovský**. Obří sekvoje rostou pouze na západních svazích Sierry Nevady, mají sloupovitý kmen, tlusté větve a skořicově hnědou kůru, rostou ve výšce 1500 – 2100 m n. m., dorůstají výšky 95 m a tloušťka kmene u základny dosahuje až 12 m. Mohou se dožít stáří 2000 až 3200 let. Jsou velmi odolné vůči hmyzu, chorobám, ohni, houbám. Strom se zdá být nesmrtelný, ale hlavní příčinou zániku sekvojí je vyvrácení. Sekvoje obří mají velmi mělký kořenový systém, který se rozprostírá na ploše kruhu o průměru 71 m.

Sekvoje jsou štíhlejší, rostou jen v úzkém pruhu kolem pobřeží Tichého oceánu. Oba druhy se liší kvalitou dřeva, obří sekvoj má dřevo měkké a křehké, sekvoj z pobřeží má dřevo pružné. Měkké a křehké dřevo zachránilo obří sekvoje před dřevorubci, dělaly se z něho jen parkety, ale ani ty nebyly kvalitní. Dřevo ani nehoří, takže dřevaři časem o tyto stromy ztratili zájem. Dnes jsou obří sekvoje chráněny státem a zákony. Dospělý strom vyprodukuje ročně až 2 tisíce šišek, ty visí na stromech déle než 20 let. Semena rozšiřují veverky nebo larvy brouka, nejedí semena, ale měkkou tkáň zelených šupin šišek, šišky pak uschnou, otevrou se a semena vypadnou. Obří sekvoj k tomu, aby mohla vyrůst, potřebuje požár. Ten zlikviduje veškerou vegetaci kolem

a umožní růst nových semenáčků. Přes takový řízený požár jsme projížděli. Pro silný kouř toho nebylo moc vidět, projížděli jsme spálenou krajinou, všude kolem ležely ohořelé kmeny ostatních stromů, které udělaly místo dalším sekvojím. Sekvoj **General Sherman** je asi největší žijící organismus na světě. Její stáří je asi 2300 až 2700 let, průměr kmene u základny je 11 m a je vysoká 85 m. Každý rok této sekvoji přirůstá tolik dřeva, že by to stačilo na 18metrový strom obvyklých proporcí.

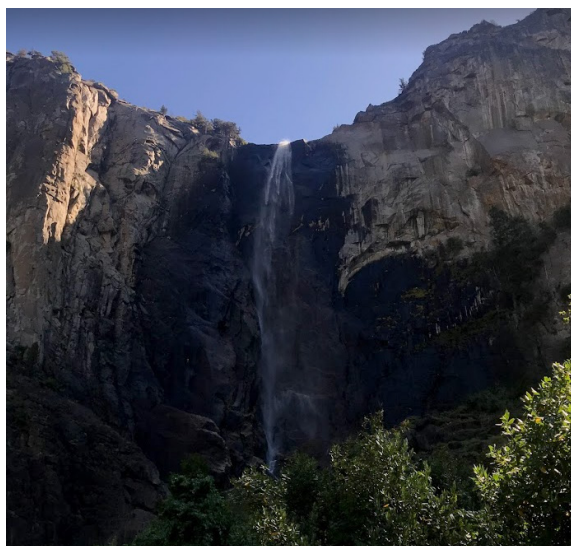
4. 10. 2019 národní park Yosemite, Kalifornie

Rozkládá se v pohoří Sierra Nevada v nadmořské výšce 610 – 3997 m. Rozloha 3080 km². Park byl utvářen ledovcem, nalezneme zde výrazné žulové skály jako

El Capitan. Ten se zvedá do výšky 1000 m, výstup na něj patří mezi největší výkony ve skalním lezení. Náš lezec Adam Ondra tady v roce 2016 dosáhl za 8 dní vrcholu, když lezl tou nejtěžší cestou. Tehdy to byl světový rekord. Za rok na to Američan Alex Honnold se bez jištění spolulezce, bez lana, bez jistících pomůcek dostal na vrchol v čase těsně pod čtyři hodiny. Jsou to dva supervýkony ve dvou odlišných disciplínách. V parku jsme se setkali s alpinskou flórou a faunou, háji obřích sekvojí a vodopády, strmými žulovými stěnami a masivními monolity Yosemitekého údolí. Národní park existuje od roku 1890. Mezi další zajímavosti NP patří vodopád **Nevěstin závoj**, díky větru neustále mění směr.

Lákadlem pro návštěvníky je vodopád **Yosemite Falls**, měří 739 m, je devětkrát vyšší než Niagara, je nejvyšší v USA a 6. nejvyšší na světě a při naší návštěvě byl bez vody. V parku jsou překrásné vyhlídky, rostou tam duby, borovice, cedry, jedle, žije tam 300 druhů ptáků a savců: medvěd černý, sokol, ovce tlustorohá, puma a velcí motýli Monarch.

5. 10. 2019 San Francisco, Kalifornie

Město leží na poloostrově v kopcovitém terénu, má 800 000 obyvatel, je hlavním kulturním a finančním centrem sev. Kalifornie, díky velkému množství zajímavostí a památek je jedním z nejnavštěvovanějších míst USA. Průměrné letní teploty města se pohybují do 21 °C. Obyvatelé tvoří různorodou směsici národností, která se vzájemně toleruje, na jedné straně zde žijí nejbohatší

lidé, na druhé straně je město plné bezdomovců. V 50. letech 20. století se město stalo centrem pro nejružnější bohémy, malíře, spisovatele, hippies a homosexuály. Ve městě jsou čtyři univerzity, k sanfranciské aglomeraci patří i Silicon Valley – světové centrum počítačového a technologického průmyslu.

Do města jsme přijížděli po mostě **Oakland Bay Bridge** (1936), most má dvě poschodí. Město jsme projeli historickou **lanovou tramvají**. Tramvaje využívají k pohybu lana nataženého po celé délce trasy navíjeného z centrálně umístěné strojovny. Lana pomáhala překonat ve městě strmé kopce. V tramvaji si můžete sednout, je také dovoleno stát na venkovním stupínku a takto cestovat. Navštívili jsme Cable Car Museum, kde jsou další historické exponáty a vysvětlující tabule spojené s lanovkovou dopravou v SF. Ve městě je hustá síť veřejné dopravy, autobusy, metro, elektrické tramvaje a lanové tramvaje. Turistickým lákadlem je i **Lombard Street**, jedná se o strmou a klikatou ulici, kterou projíždějí auta. Ulici tvoří osm zákrut v kopci, ten má 40stupňové stoupání. I dnes může touto uličkou projet každý, kdo má zájem. Prošli jsme **Čínskou čtvrtí**. Najednou jsme se ocitli v Číně, čínské stavby, obchůdky, restaurace, lampiony, nápisy. A my jsme se tam ztratili. Nezoufaly jsme a počkaly si na záchránce, on se opravdu objevil. Turistickou atrakcí je i **molo s lachtany**, ti jsou od turistů dost daleko, aby je neobtěžovali svým zápachem a hlasitým křikem. Z mola je také velmi dobře vidět bývalou **věznici Alcatraz** na ostrově v sanfranciské zátoce. Věznice byla postavena v roce 1907, pobýval zde i mafián Al Capone. Do věznice se můžete dostat, na každém kroku vás lákají, abyste nastoupili na loď a vydali se na prohlídku. My jsme navštívili věž **Coit Tower**, je to vyhlídková věž na kopci

Telgraph Hill. Věž byla postavena v roce 1933 jako pocta sanfranciským hasičům, je vysoká 64 m, odtud je pěkný pohled na město i zátoku.

Asi největší atrakcí města je most **Golden Gate** (Zlatá brána), stavba mostu začala v r. 1933 a v r. 1937 už byl dokončený, přestože se zpočátku zdálo, že výstavba mostu je kvůli silným mořským proudům, větru, zemětřesením a mlze neuskutečnitelná. Kvůli častým hustým mlhám má oranžovočervenou barvu, je dlouhý 2737 m, vrcholy věží jsou 227,4 m nad hladinou. Svými parametry se řadí do první ligy ve své kategorii. Od začátku svého provozu drží most ještě jeden, neslavný prim, je to místo s největším počtem sebevražd na světě. Pro auta je most šestiproudý a platí se na něm mytné. Na mostě je i pruh pro pěší a pro cyklisty. My jsme si vychutnali i projížďku po mostě. Most jsme si prohlédli ze všech stran, také jsme si užili pořádný studený sanfranciský vítr, který nás nakonec zahnal z pěkné vyhlídky.

6. 10. 2019 letiště San Francisco Ze sanfranciského letiště jsme se vydali na zpáteční cestu do Evropy. Letěli jsme přes noc, která byla neuvěřitelně krátká (trvala pouze 4 hodiny), jelikož jsme letěli na východ. Dlouhý let byl snesitelný, občerstvení v letadle letecké společnosti KLM bylo velmi chutné. Po přistání v Amsterdamu jsme si čekání na spoj do Prahy krátily nakupováním, pak jsme nastoupili do letadla a bezpečně přistáli v Praze.

Použitá literatura a zdroje:

Průvodce po národních parcích USA, SIMON-TOURIST

Fotografie: Petr Mazáč, Jarmila Mazáčová

Československé legie a legionáři na Spálovsku

(pokračování)

J. Vlček

Jaromír Pavlík

Podle databáze Vojenského ústředního archivu v Praze /dále jen VUA/, který soustřeďuje veškeré informace nejen o legionářích, nýbrž i o ostatních vojácích v obou velkých válkách, se dovídáme, že výše jmenovaný se narodil 29. 8. 1893 v obci Spálov, okres Hranice. Jako domovskou obec uváděl Tršice, rovněž okres Hranice. V rakousko-uherském vojsku sloužil jako desátník u 54. pěšího pluku na ruské frontě. Zajat byl 10. 6. 1916 u osady Černovice. Do čsl. legií se přihlásil v osadě Kyštem a dnem 4.10.1917 byl zařazen jako střelec do 6. střeleckého pluku. S touto jednotkou se vrátil do vlasti a 25. 6. 1920 a byl jako četař demobilizován.

Víme, že jeho otec, Karel Pavlík, byl učitelem a pocházel ze Želče u Prostějova. V letech 1883 až 1892 učil na Obecné škole v Luboměři a v následujících letech 1892 až 1896 působil jako učitel v sousedním Spálově. Matka Jaromíra Pavlíka se dříve jmenovala Julie Serafína Kalfusová. Víme ještě, že po návratu z Ruska žil Jaromír už v Tršicích /zmíněnou obec bychom na mapě našli mezi Přerovem a Olomoucí/ a o něco později se přestěhoval do Olomouce. Pod vlivem prožitých válečných útrap a revolučních myšlenek, které v nově vzniklé republice šířili navrátilci z bojišť 1. světové války, podal odhlášku z římskokatolické církve a stal se bezvěrcem. K tomuto kroku přistoupil údajně 5. 11. 1920 v Olomouci.

O jeho dalším působení v Tršicích a v Olomouci se nám již nepodařilo získat další informace.

Viktor Řezáč

Syn jiného spálovského učitele, který se narodil 25. 8. 1891 v obci Tršice, okres Hranice. Databáze VUA v Praze o něm uvádí, že později se jeho domovskou obcí stal Spálov.

V rakousko-uherské armádě sloužil jako desátník u 12. zeměbranceckého pluku na ruské frontě. Do zajetí upadl během ruské ofenzívy 24. 10. 1914 u obce Ivangorod. Čekal na něj dlouhý pobyt v zajetí, než zjistil, že se v Rusku vytváří československá legie, do níž se přihlásil 27. 7. 1917. Byl zařazen jako střelec do 7. střeleckého pluku /stalo se tak v osadě Studenij v Orlovské gubernii/. Později došlo k jeho převelení do 2. technické roty, s níž se po nekončné sibiřské anabázi vrátil konečně do vlasti a 2. 8. 1920, byl demobilizován.

Jeho otec se jmenoval Emilian Řezáč a pocházel z Milčic u Poděbrad. V letech 1896 až 1906 působil jako učitel na spálovské obecné škole, kde vystřídal jiného vlastence, Karla Pavlíka. Rodina Emiliana Řezáče měla přidělený byt

právě v budově školy. K tomu patřilo ještě malé hospodářství, o které se starala manželka E. Řezáče. Podle vzpomínek pana Rostislava Rambouska jezdívali Řezáčovi i po roce 1945 do Spálova a navštěvovali i zdejší hřbitov. V té době prý potomci Emiliana Řezáče žili v Brně. Vnuk zmíněného Viktora Řezáče vystudoval medicínu a pracoval jako lékař v Kyjově. Datum úmrtí Viktora Řezáče neznáme, poněvadž se ze Spálova i s rodinou odstěhoval.

Antonín Mück

Podle údajů VUA Praha se údajně narodil 11. 7. 1893 v obci Spálov, okres Hranice. Kartotéka spálovského archivu ovšem uvádí jako datum narození 6. 12. 1893. V rakousko-uherském vojsku sloužil jako kadet u 15. pěšího pluku na ruské frontě. Databáze legionářů VUA se poněkud tajemně zmiňuje, že nebyl zajat, ale byl zařazen jako pracovník do blíže neuvedeného útvaru čsl. legie v Rusku. S ostatními legionáři se neúčastnil bojových operací, ale, jak se domníval pan Rambousek, pravděpodobně působil jako opravář vagonů, které se podle požadavků legionářů předělávaly na obytné pro mužstvo. V roce 1920 se vrátil do vlasti a byl z legií propuštěn.

Jeho otec František Mück našel zaměstnání jako pacholek patrně na spálovském velkostatku, který v té době vlastnila rodina Chlumecký-Bauer.

Je možné, že příležitostně vypomáhal i u velkých sedláků. Jeho matka se před sňatkem jmenovala Anna Jiří Tylová.

Příjmení Mück se vyskytovalo ponejvíce na Potštátsku u německy hovořícího etnika.

V českém Spálově získalo již počestěnou podobu Mik. Jazykovědci se domnívají, že nejspíše je toto příjmení odvozeno od křestního jména Mikuláš. Je docela možné, že předkové Antonína Mücky pocházeli právě z okolí Potštátu, ale nemůžeme to přímo dokázat.

Alois Kurovec

Ačkoliv Alois Kurovec nepatří zrovna mezi spálovské či luboměřské rodáky, přesto považujeme za důležité se o jeho životních osudech zmínit, protože vlastně polovinu svého života prožil v nedalekých Jakubčovicích, kde řadu let působil v tamějším kamenolomu a dobře znal dělníky - skalaře /mezi nimi i bývalé legionáře/,kteří za prací dojížděli z nedalekého Spálova či Luboměře.

Narodil se 13. 3. 1894 ve Lhotce nad Bečvou nedaleko Valašského Meziříčí. Sotva ukončil studium na střední škole, musel v dubnu roku 1915 narukovat do rakousko-uherské armády. Sloužil jako desátník u 3. pěšího pluku na ruské frontě. Do zajetí se dostal 23. 5. 1915 u osady Opatov. Do čsl. legie se přihlásil 4. 8. 1917 a dnem 14. 8. 1917 byl zařazen do 8. střeleckého pluku jako

Alois Kurovec s rodinou (Foto: Archiv A. Kurovce)

střelec. Během předchozích dvou let vystřídal v průběhu zajetí různá zaměstnání. Protože uměl číst a psát a poměrně rychle se naučil i rusky, vedle dělnických profesí mohl vykonávat na jednom velkostatku i funkci správce a účetního. Dokonale tak mohl poznat „duši“ obyčejných ruských mužiků, jimž k životu stačila jen trocha jídla, ale především musel pro ně sehnat vodku, bez níž odmítali pracovat. V některém z příštích čísel našeho časopisu bychom se chtěli ještě k osudům Aloise Kurovce vrátit, a to ve formě jeho deníkových záznamů.

Se svým útvarem se zúčastnil bojů na sibiřské magistrále. Po návratu do vlasti byl 27. 9. 1920 byl demobilizován v hodnosti šikovatele /tyto údaje převzaty z databáze VUA Praha/. Zjistili jsme, že při návratu do vlasti odjel z Vladivostoku britskou lodí M. S. Dollar 6. června 1920 a přes Tichý oceán se dostali 21. 6. 1920 do kanadského přístavu Vancouver. Po příjezdu byl celý transport rozdělen do čtyř vlaků a odvezen do tábora Valcartier. Trasa pokračovala dále naloděním v přístavu Halifax 17. 7. 1920 na loď Belgie. Do přístavu Cuxhaven v severním Německu dorazili legionáři již 26. 7. 1920. Ještě téhož dne odjely tři vlaky s navrátilci ve směru Plzeň - Praha a 30. 7. pak do Olomouce a Opavy, jak se dozvídáme ve druhé části publikace „Legionáři Novojičínska v boji za vznik Československa 1914 - 1918“ od autorů Václava Langa a Bohumila Vlacha. Po návratu do vlasti byl 27. 9. 1920 u téhož útvaru demobilizován v hodnosti šikovatele.

Brzy po roce 1920 zakládají společně s bratrem Josefem společnou firmu na výrobu cementového zboží. Dalším významným mezníkem v životě Aloise Kurovce se stává rok 1923, kdy se v Lešné oženil s Helenou Žočkovou. Postupně se jim narodily tři děti: syn Milan, který již zemřel, dcera Pavla a dosud žijící dcera Marta. Jejich domácí provozovna, v níž ručně vyráběli především cementové tašky, je dokázala uživit nejen v letech konjunktury, ale i v době hospodářské

krize na počátku třicátých let. Podle pamětníků pomáhali Kurovcovi v období okupace zajišťovat potraviny pro řádové sestry z nedalekého kláštera.

Po skončení 2. světové války se v roce 1945 Kurovcovi stěhovali do Jakubčovic nad Odrou, kde našli svůj nový domov. Bylo zapotřebí nahradit původně německé obyvatelstvo, které se připravovalo na odsun. Kromě toho chyběly také kvalifikované pracovní síly do místního kamenolomu, a tak Alois Kurovec našel zde nové zaměstnání zprvu jako správce a posléze i vedoucí. Původně totiž zamýšlel, že bude pokračovat i v Jakubčovicích ve výrobě cementového zboží, poněvadž si při stěhování dovezl sem i formy a ostatní vybavení. Nicméně svému novému povolání zůstal věrný i po odchodu do důchodu, když až do konce 70. let vypomáhal v podniku jako hlídač.

Pan Rostislav Rambousek vzpomínal, že se s Aloisem Kurovcem občas potkával ve Spálově, když jezdíval autobusem z Jakubčovic do spálovské prodejny s potravinami pro chleba. Spálovský chleba upečený v domácí pekárně byl totiž v té době /a platí to i dnes/ známý a hodně žádaný v širokém okolí kvůli své jedinečné chuti a dlouhé trvanlivosti. Proto se často stával nedostatkovým zbožím. Pan Kurovec prý vzpomínal na léta strávená v legiích, když se probíjeli po transsibiřské magistrále na východ do Vladivostoku. Staral se tehdy o zásobování spolubojovníků potravinami, které nejčastěji nakupovali od místního obyvatelstva. Občas museli směnit jeden druh zboží za jiný, jehož měli nadbytek a jiné jim chybělo, když místní obyvatelé nechtěli přijímat peníze v cizí měně.

Alois Kurovec zemřel v Jakubčovicích 1. 8. 1984 ve věku 90 let. Databáze VUA v Praze uvádí jako datum jeho úmrtí až 15. listopad téhož roku.

P. Mgr. Ing. Radomír Šidleja

Marcela Brázdová

P. Radomír ŠIDLEJA spravoval farnost Partutovice jako administrátor excurrendo 15 let z farnosti Drahotuše do 1. 7. 2020. P. R. Šidleja kromě teologie vystudoval vysokou školu strojní v Brně. V r. 2005, kdy začal být farářem v Drahotuších, zároveň i v Partutovicích, už měl 9 let kněžské služby za sebou. Jeho cesta ke kněžství nebyla přímá. Vzpomínal: „Co se týče kněžství, tak to jsem začal vykonávat až po studiu vysoké školy strojní v Brně. Nikdy jsem neplánoval být knězem, ale události v mém životě se seběhly trochu jinak. Každý člověk si hledá, kde je v životě jeho místo. Moje parketa je kněžství. Nastal velký zlom k dobrému v mém životě. Uvědomil jsem si, že je lepší dívat se kolem sebe a vidět to, jak mě vnímá okolí. K rozhodnutí stát se knězem napomohl i můj vztah k přírodě. Nakonec jsem Boha objevil ve svém životě. Díky Němu

zažil spoustu věcí. A až mi došlo, že o mne Bůh výrazně stojí, tak jsem se vydal na zajímavou cestu kněžství a nikdy jsem toho nelitoval. Co se týká mého působení, začínal jsem nižší stupeň kněžství jako jáhen v Zábřehu, pak jsem tam působil jako novokněz. Poté jsem nastoupil do Klášterce u Olšan na Šumpersku, potom mi přidali další obec. Po úmrtí kněze ve Štítech jsem měl ještě dvě farnosti. Štíty byla centrální farnost a k tomu čtyři farnosti. Působil jsem v nich až do prosince 2004. Následovala farnost Nová Hradečná a Libina. Úkolem pro mne jako kněze je, aby lidé byli šťastni, aspoň pokud to trochu jde.“

P. Radomír ŠIDLEJA se svěřoval letos v červnu v rámci seriálu - Zajímavé bydlení - Fara Drahotuše: „Knězem jsem 24 let. Začátek mého působení byl na Zábřežsku; především v Klášterci a ve Štítech. Kratičkou dobu jsem byl v Nové Hradečné a měl na starost Oskavu a město Libinu. V Drahotuších jsem již patnáctým rokem. Pocházím z vesnice Počenice.“ Ohledně bydlení na drahotušské faře P. Radek, jak se mu říkalo, pověděl: „Pokud se týče bydlení na faře, tak je třeba počítat s jistou skromností. Především vzhledem k tomu, že prioritou kněze není kvalita bydlení, ale spíše snaha o kvalitní působení - výrazně mimo objekt fary. Navzdory mnoha snahám je většina far budovami velmi starými a vlhkými. A přestože mám v Drahotuších ústřední topení, nemusím zvlhčovat vzduch a balit potraviny do igelitu. Jelikož mám dobrý vztah k přírodě a miluji spaní „pod širákem“, nemám problém přespát na kterékoliv faře (vždy jsem jich měl na starost několik) - když bylo třeba.“ Na otázku: „Co Vy sám rád děláte, jaké máte koníčky a zájmy?“ Otec Radek Š. odpověděl: „Dokud mi to dovolí zdraví, tak sportuji - stolní tenis, tenis (už jen soft), ale jedničkou jsou pro mne v zimě běžky, jinak kolo (s ohledem na mou výšku kupodivu), volejbal a VH turistika včetně ferrat. Nebráním se žádnému „nenásilnému“ sportu - tam jsem v ohrožení. Jelikož jsem z vesnice, tak jsem zvyklý si leccos udělat sám, původně strojař, ale jinak skoro Ferda Mravenec. A co nezvládnou sám - tak mám dost přátel kolem. Ve velkém městě bych měl asi trochu problém, ale tady mám přírodu na dosah i dohled.“ Padla i otázka týkající se historie fary. P. Radomír řekl: „Fara je budovou starou více než 250 let a je i dosti velká. Původně není stavěna pro jednoho kněze. Bydlel zde i výpomocný duchovní - obvykle kaplan, kuchařka, hospodář, katecheta. Měla hospodářské objekty, zvířectvo a značné polnosti. Mnohé z toho bylo za komunistů vyvlastněno a pak téměř 20 let zde byla ustájena část zvířectva z JZD. Se vším, co k tomu patří (hnůj, pachy, ruch aj.). Část obytného objektu musela být dána k dispozici pro bydlení i jedné rodině. Jinak až na pár vloupání (dvě byla i v počátcích mého působení) se zde nic zvláštního nestalo. Nic se tu nezjevuje, nestraší a zatím ani nepadá. Myslí, že tento objekt tu vydrží mnohem déle než já.“

P. Radomír Šidleja se narodil 22. června 1961 v Kroměříži. Vysvěcen byl P. R. Šidleja 22. června 1996 v Olomouci. Působil jako farář od 1. července 2005 ve farnosti Drahotuše, odkud kromě Jezernice, Potštátu, Podhoří, Loučky vedl excurrando i farnost Partutovice. Dohromady 20 obcí a jednu městskou část. Kaplany byli: P. Petr Utíkal, P. Martin Vévoda, P. Antonín Fiala a pak pět let do r. 2015 znovu P. Petr Utíkal. P. Šidleja je jedním ze zakladatelů prázdninového misijního díla mládeže, zvaného „ANTIOCHIA“, fungujícího od r. 1996. Dodnes je na Moravě jeho hlavním koordinátorem. Z důvodu vzniku FARKY (Farní Komunity Antiochie) v r. 2005 v Drahotuších zahájil zde své působení.

P. Radek měl na starost se svým kaplanem šest farností, k některým z nich patřilo i mnoho dalších obcí. Dbal, aby v nich každý měsíc byly mše svaté. Např. Středolesí, Radíkov, Velká, Slavič. V dalších se konaly jednou za rok poutě. Např. na Boňkově, v Boškově, Kyžlířově, v Kovářově, v Lipné... Zasloužil se o obnovu kaplí, kapliček, křížů. Vysvětil i nové kříže a poželal novým budovám, domácnostem, dopravním prostředkům. Naposledy to bylo v Partutovicích posvěcení nového zastřešeného sportovně-společenského objektu v Hliníkách o prázdninách, kdy byla sloužena slavnostní mše svatá za doprovodu dechové hudby Partutovjanky. Ta doprovázela i hodové mše svaté o svatém Mikuláši, při dožínkách při poděkování za úrodu. Taky hrávala ve slavnostních průvodech o Božím Těle v Partutovicích na návsi a zpět. Tradice rorátů byla za O. Radka prohloubena a směřovala k prožitku nejenom dětí. Došlo k opravám a úpravám kostela sv. Mikuláše v Partutovicích za přispění občanů i organizací. Postupnou proměnou prošla i fara v Partutovicích. Mohly na ní probíhat rorátní katecheze, přípravy na svátosti, Farní dny, tábory pro děti a mládež, víkendové pobyty apod.

Od začátku působení Otce Radomíra Šidleje v Drahotuších vycházel pro potřebu farností Drahotuše, Partutovice, Jezernice, Potštát, Loučka, Podhoří každý týden v neděli INFOLIST. Obsahoval liturgický text aktuální neděle i s žalmem, přehled mší na další týden, důležité informace pro farnosti jako návštěvy nemocných, termíny sbírek, schůzek farních rad, „vzkazy“ od Otce arcibiskupa, možnosti duchovního růstu, přehledy kulturních a pastoračních činností i z okolních farností, upozornění na důležité pořady v TV Noe, popř. v rádiu Proglas, pozvánky z rodinného centra Jitřenka Hranice, kontakty na Farku a Antiochii v Drahotuších apod. Po ustanovení kaplana otce Petra Utíkala farářem v Jezernici pro farnosti Jezernice, Podhoří a Loučka byl od r. 2015 vydáván Infolist pro farnosti Drahotuše, Partutovice a Potštát. Nechyběla ani blahopřání farníkům k nejruznějším výročím od narozenin až po svatby.

P. Mgr. Ing. Radomír Šidleja

Otec Radek Š. se zasloužil o zapojení se do celostátní soutěže Bible a My děkanátu Hranice na Moravě a okolí. Byl tím pádem spolu s Mgr. M. Brázdovou, s Bc. V. Hýblem a všemi katechety děkanátu organizátorem okresního kola Bible a My. P. Radek založil tradici pěších poutí na Sv. Hostýn a Sv. Kopeček. Těch se zúčastňovali nejenom poutníci z Partutovic, ale i z dalších farností. „Cyklokřížové“ a „cyklomájové“ se staly taky pojmem. Nezapomenutelné byly cyklopoutě na Starou Vodu, na Slovensko atd. Učil tak lásce k Bohu a P. Marii skrze přírodu a vůbec ukazoval všem, že Boží láska je všude kolem nás!

Vyučování římskokatolického náboženství na Základní škole v Partutovicích i přípravu dětí na svaté přijímání si P. Radek vedl sám. Vyučoval vyšší ročníky, tedy 3. - 5. ročník. Nejmladší žáky, tzn. 1. a 2. roč., v Partutovicích učil od r. 2005 pastorační asistent Bc. Vojtěch Hýbl. Ve šk. r. 2010/2011 měl starší žáky kaplan P. Antonín Fiala a od září 2011 se ujal výuky do roku 2015 kaplan P. Petr Utíkal. Posledních 5 let učil opět starší ročníky P. Radek. Na konci školního roku se konaly oblíbené „výlety“ pro děti.

Na úrovni byla ochotnická divadelní představení, která P. Radek nacvičil s dětmi a mládeží. Např. o sv. Pavlovi či sv.

Mikuláši. Tradicí se v jeho farnostech staly farní večery (plesy). Vždy se nesly v duchu přátelství a nepostrádaly humorný program a správné veselí.

Za svého působení stihl mnoha farníkům nejenom v Partutovicích udělit mnoho a mnoho svátostí, myšleno druhů. Rád navštěvoval nemocné a staré, zval zpovědníky z jiných farností, sám touto službou rád pomáhal nejenom v okolních farnostech, ale i na velkých poutích. Z velkých poutí pak na partutovické faře promítal fotky. Každý podzim jedna sobota patřila „výjezdní“ - autobusové pouti společných farností. Farníci z Partutovic tak mohli díky ní postupně poznat nádherná poutní místa v Čechách, na Moravě, Slovensku i v Polsku! Někdy se staly poutě

i dobrodružnými, např. P. Radek neodhadl čas a nejednou jsme se vraceli v pozdních nočních hodinách. V roce 2007 a 2019 proběhly v Partutovicích slavnosti svátosti biřmování! V roce 2008 zde proběhly Lidové misie.

Otec Radek a past. ast. Vojta připravovali každý podzim na farní zahradě v Partutovicích pro předškolní děti, prvňáčky a druháčky akci – uspávání broučků a na jaře je opět společně „budili“. U mlýna pak každoročně na podzim s dětmi pouštěli draky. Nechyběly odměny. Co druhý rok v Partutovicích připravovali společně s dětmi živý Betlém. P. Radek uměl i zúročit plody, které farní zahrada nabídl. Trnečky na zdravou tekutinu, jablka na křížaly, bylinky na čajíček... Navíc P. Radek vždy nabídl místo v autě běžkařům, když mu „zůstalo“. Taky místa na duchovní cvičení, vlastní dovolenou, převoz kol apod. Za jeho patnáctiletého působení v Drahotuších Římskokatolická farnost Partutovice žila nejenom duchovně. Nezapomeneme!

Farnost Partutovice drží třetí místo, co se týče účasti na nedělních bohoslužbách. Zhruba každý 4. občan vesnice. Jedná se o farnost tradiční. Nyní je Římskokatolická farnost Partutovice vedena excurrento z Hranic. Je spravována farářem P. Mgr. děkanem Františkem Dostálem a novoknězem P. Mgr. Milanem Mašterou. Ke mši svaté se scházejí farníci v Partutovicích v současné době v neděli v 9.30 a v pátek v 17.30 hod.

P. Mgr. Ing. ŠIDLEJA je nyní farářem Římskokatolické farnosti Krásensko a administrátorem excurrento Římskokatolických farností Studnice u Vyškova, Rozstání a Drahaný a místoděkanem ve Vyškově.

Bc. Vojtěch Hýbl

Jeden z koordinátorů Antiochie a pastorační asistent. Byl po boku Otci Radkovi celých 15 let ve farnosti Drahotuše a tím pádem i v Partutovicích. Pochází z Václavova na Zábřežsku. Narodil se v Zábřehu 20. dubna 1978. Maturitu složil v r. 1997 v oboru knihkupec. Postupně získal osvědčení pastoračního pomocníka, lektora, vedoucího ministrantů. Přišel do farnosti Partutovice jako pastorační asistent spolu s farářem P. Mgr. Ing. Radomírem Šidlejou v r. 2005. Vystudoval křesťanskou výchovu na CMTF UP v Olomouci. Stal se poslední roky i organizátorem školních kol a okresního kola soutěže Bible a My. Organizoval živé „Betlémy“ v Partutovicích, Drahotuších a v Potštátě. Byl dobrým „básníkem“. Jeho zůstanou nezapomenutelná veršovaná blahopřání farníkům v Infolistech. Složil i oslavnou píseň o 15 letech působení Otce Radka, jeho kaplanů a jeho samého na drahotušské faře, potažmo v Partutovicích. V současné době Bc. V. Hýbl působí ve farnosti Zubří, studuje magisterský studijní program na CMTF UP Olomouc a navštěvuje kurz nemocničního kaplana.

Radostná píseň patnácti let

(autor pastor. asistent Bc. Vojtěch Hýbl, působící zároveň s P. R. ŠIDLEJOU v Drahotuších)

Prolog

Díky, díky, Bůh je veliký! Díky, díky, Bůh je veliký!

*1. Jeden den u Boha, tisíc let tady.
Své sliby Bůh plní, není v něm zrady!*

*2. Radostnou píseň Bohu zazpíváme,
mu alespoň maličkou chválu vzdáme!*

Od začátku povolání

*3. Na Antiochii patnáct dní je čas.
Zde však již patnáct let Pán k dílu zval nás!*

Díky, díky, Bůh je veliký! Díky, díky, Bůh je veliký!

*4. Když zavolał Vojtu otec Radomír,
ten nic moc netušil, jen nabíral síl.*

*5. Šest obcí svěřil otcí Radomíru,
to biskup Jan poslal jej k tomu dílu.*

*6. A Nová Hradečná tak posmutněla,
sic dobrého kněze zas za něj měla.*

*7. Šest farností ke správě mu, tedy, dal,
novokněze Petra sloužit povolal.*

*8. Partutovice, Potštát prospívají
a z Jezernice také radost mají.*

*9. Farnost však bez kněze velmi chřadne,
a Loučka i Podhoří taky vadne.*

*10. S láskou se starají o mnoho duší
dva kněží ve farnostech z Drahotuší.*

*11. Celkem to dělá dvacet dva sídel,
z nich služebníci Boží dost lidí viděl.*

*12. Otec Petr pak jinam je povolán,
vrátí se znovu k nám, zas dal nám ho Pán.*

*13. Mezi tím otec Martin s Antonínem
nás, ovečky, sytili dobrým vínem.*

*14. Když biskup dal jim zase jinou štaci,
tu otec Petr se nám znovu vrací.*

V průběhu

*12. Farnosti bez kněze, ty kněze chtěly,
v Jezernici překrásnou faru měly.*

Díky, díky, Bůh je veliký! Díky, díky, Bůh je veliký!

*13. Biskup jim vyhoví a kněze jim dá,
v Drahotuších hned dva přec šikovné má.*

*14. Otcí Petru dá, tedy, Jezernici,
aby vystavěl znovu tu vinici.*

*15. Z Drahotuš farníci tak vydělají,
však jednoho kněze tu ještě mají.*

*16. A jednoho jáhna též církvi dali,
počet kněží přece je stále malý.*

*17. Tři kněží rodáci ještě žili,
primice však nebyla dlouhou chvíli.*

*18. Dva z nich byli na věčnost povoláni,
třetí postarší plní své poslání.*

*19. Teď znovu jsou sítě nám rozhozeny
a farnosti prožijí nové změny.*

Současné povolání...

...pomocníka

*20. Ve farnosti pomocník povolán je,
to není však, co církev potřebuje.*

Díky, díky, Bůh je veliký! Díky, díky, Bůh je veliký!

21. Bohověda ho trochu zajímala
a farnost s láskou o něj pečovala.

22. Tak mnoho dobrých věcí se naučil,
teď k novému poslání nabírá síl.

23. Že on byl povolán jen o kousíček dál,
věděl Pán zajisté, že Zubří, to znal.

24. K pomoci každý má to povolání,
na vinici Boží svoje pozvání.

25. Potřebujeme jistě odpuštění,
všeho toho, co bylo zlého dění.

26. Patnáct let díla, to velká je síla,
když pomůže nám vždy pevná víra.

27. Tak jistě i něco se pokazilo,
jiní teď přijdou spravit toto dílo.

...kněží

28. Kněží je málo, toto jistě víte.
Jen doufám též, že za ně se modlíte.

Díky, díky, Bůh je veliký! Díky, díky, Bůh je veliký!

29. Teď v Hranicích hýbou se všichni kněží
a některé změny se berou stěží.

30. S pokorou přijmout to však je nám třeba,
zlá vůle nám pokoje, klidu nedá.

31. Hýbe se teď však celá diecéze,
potřebuje totiž mít svaté kněze.

32. Otce Michala jsou teď Drahotuše,
dobře ho vítali ty drahé duše.

33. Střítež a Jindřichov si prozpěvují,
otce Michala si též zamilují.

34. Partutovice, Potštát vydělají,
vždyť opět dva kněze tu spolu mají.

35. Otec František z Hranic dá jim péči,
s láskou svěřené duše rád vyléčí.

36. Pan děkan biskupovi v blízkosti je,
dobrého pastýře jim přibližuje.

37. Otce Milana si též vážit budou,
přece nás Pán nenechá trýznit nudou.

38. Celý rok novokněžské požehnání,
Partutovice či Potštát bude k mání.

39. A k povolání otce Radomíra -
kolem Krásenska víra neumírá.

40. Kněz biskupa zajisté poslechne rád,
na novém místě postaví z víry hrad.

Epilog

41. Své kněze Pán povolá na vinici,
my též jsme voláni jako dělníci.

Díky, díky, Bůh je veliký! Díky, díky, Bůh je veliký!

42. K další cestě, tedy, jsme povoláni
a k pomoci kněžím jste všichni zvaní.

43. Je dlouhá to píseň všech nám daných let,
objevujem, jak krásně Bůh stvořil svět.

44. Dle Božího plánu je každický den,
v něm každý je zapsaný, než byl stvořen.

45. Jistě chceme na věky štěstí míti,
po Božích cestách tak musíme jíti.

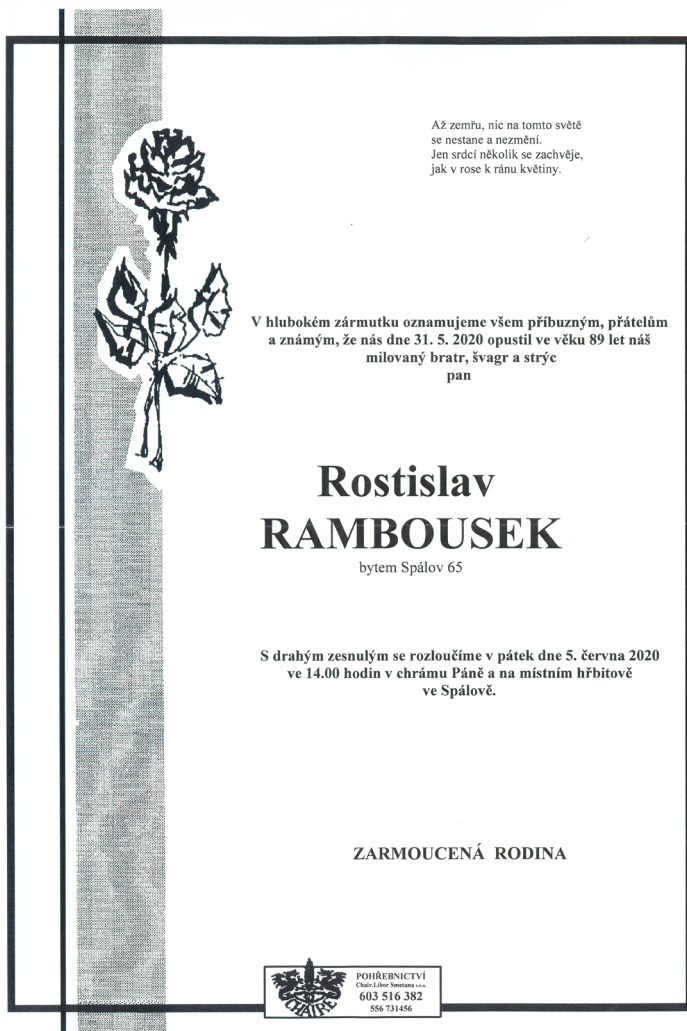
Odešel Rostislav Rambousek

Jaroslava Šustková

*Až zemřu, nic na tomto světě se nestane a nezmění.
Jen srdcí několik se zachvěje....*

Pan Rambousek odešel náhle. Po krátké nemoci zemřel v léčebně dlouhodobě nemocných v Odrách, kde se léčil od 6. dubna 2020 ze svých zdravotních potíží. Smrt zakončila jeho životní pouť, aby i nám všem připomněla cenu života a lidské hodnoty, pro které žijeme.

Narodil se 1. března roku 1931, rodičům Janu a Anežce Rambouskovým a vyrůstal v rodině se čtyřmi sourozenci – Vladimírem, Zdeňkem, Vlastou a Helenou. Celý svůj život, kromě studií, prožil v rodném Spálově na čísle 65. Obecnou školu navštěvoval v budově školy, dnešní mateřské škole, měšťanku absolvoval v Hranicích. V roce 1945 nastoupil na jednoroční učební kurz (JUK), který otevřeli v zámecké budově, dnešní základní škole ve Spálově. Pak se v Hranicích vyučil strojním zámečníkem a v roce 1949 odešel na strojírenskou průmyslovku do Brna. V roce 1953 úspěšně odmaturoval a další dva roky sloužil vojenským pánům v Přerově u dělostřeleckého pluku. Od roku 1955 až do důchodu v roce 1991 pracoval v konstrukci n. p. Optimit Odry, měl technické nadání a podílel se na několika zlepšovácích ve svém oboru. Pomáhal své matce a podporoval mladší sourozence na studiích, hlavně v 50. letech, když jeho otec emigroval. Nikdy se neoženil, a kdyby si mohl vybrat místo k životu, tak by to bylo určitě město Brno, tam se cítil nejlépe. Se svým bratrancem Františkem Juráčem se společně zajímali o vojenská letadla, nelenili navštívit i vojenské pevnosti. Jezdil na motorce a vlastnil postupně několik aut. Věnoval se svým neteřím a synovcům, v období prázdnin společně objevovali zajímavá historická místa v bližším i vzdálenějším okolí. K jeho koníčkům také patřily včely. Několik úlů měl na zahradě a se včelařem Otou Skřehotem také včelín na Něčíně. Včelaření a jízdy autem se věnoval ještě několik let po osmdesátce. Byl vlastencem a obdivoval prezidenta Masaryka. Každé výročí vzniku samostatného Československa jeho okno zdobila národní vlajka, tu první mu ušila maminka. Byl společenský a rád pobýval mezi lidmi. Také si rád zašel na skleničku červeného vína do místní hospůdky a poseděl s přáteli. Posledních 5 let byl pravidelným hostem v našem archivu a my jsme čerpali z jeho úžasné paměti o místních obyvatelích a poměrech v obci. Spolupracoval už s Františkem Šustkem a dlouhá léta zastával práci pokladníka a administrátora Oderských vrchů. Budeme na něj s vděčností vzpomínat stejně jako jeho neteř Zdena, která jej navštěvovala a pečovala o něj i v posledních týdnech života. Životní pout' Rostislava Rambouska skončila v neděli 31. května 2020.

Články R. Rambouska, které vyšly v časopise Oderské vrchy po roku 2000:

Ze Spálova do Tater na kolech, 2001, roč. 16, str. 15

Autobusová linka Jakubčovice - Opava, 2003, roč. 16, str. 15

Stavba Nové silnice, 2005, roč. 20, str. 93

Cesta ze Spálova na východní Slovensko, 2008, roč. 23, str. 75

Jak plavali kapři ze Spálova do Vídně, 2010, roč. 25, str. 29

O mém otci Janu Rambouskovi, 2019, roč. 34, str. 30

O učiteli panu Josefu Ševčíkovi, 2019, roč. 34, str. 84

*Einschlafen dürfen, wenn man müde ist und eine Last fallen lassen dürfen,
die man sehr lange getragen hat, das ist eine köstliche, eine wunderbare Sache.*

(Hermann Hesse)

Otto Polak

* 12. September 1929 † 26. Juli 2020

In Liebe:

Liesel Polak geb. Ohlemutz

Ursula und Claus-Peter Dworschak

Nico, Lena und Ellis Dworschak

Elvira Gremmelspacher

Butzbach, Gutenbergstraße 8

Wir haben uns in aller Stille verabschiedet.

Zemřel dopisovatel Oderských vrchů a autor několika příběhů
pan Otto Polak /12. září 1929 – 26. července 2020/:

Polak Otto:

Byl jsem zas jednou doma, 2012, roč. 27, str. 80

Zabíjačka – jak tomu bylo dříve, 2013, roč. 28, str. 77

Cesta česko – německého porozumění a Guntramovice v době sedmileté
války, 2013, roč. 28, str. 80

Vyhnání z vlasti, 2016, roč. 31, str. 23

Odra, 2016, roč. 31, str. 28

Pečení brambor, 2017, roč. 32, str. 96

Viděl jsem ježíška, 2017, roč. 32, str. 97

RODOPISNÁ KRONIKA

Vysvětlení: Do rodopisné kroniky nám ucelenými údaji přispívá pouze obec Luboměř. Ze Spálova zveřejňujeme jen ty události, které nám zašlou nebo předají samotní občané.

Narození

6. 9. 2020 Jonáš Ovčáčík, matka Tereza Ovčáčíková, rozená Opršalová,
otec Pavel Ovčáčík, Spálov 16

Sňatky

15. 8. 2020 Tereza Horáková, Luboměř 4 a Jiří Vlček, Heltínov 2
29. 8. 2020 Veronika Machálková, Heltínov 10 a Filip Chabičovský, Brno

Úmrtí

1. 9. 2020 Antonín Šustek, Spálov 79
3. 10. 2020 Hana Biskupová, Luboměř 68
23. 11. 2020 Anna Klezlová, Luboměř 85

ZÁZNAMY

(Zpracovali: Jaroslava Šustková, Jarmila Mazáčová, Jiří Vlček)

ČERVEN 2020

8. 6. **Spálov** – výtěžek z akce SRPŠ „Bleší trh“ činil 24 211,-Kč a byl rozdělen dětem z mateřské a základní školy na jejich školní aktivity.
12. – 14. 6. **Spálov** – v těchto dnech se v sokolovně konala „RETRO VÝSTAVA“, jejíž autorkou byla paní Monika Hajná, sestra paní pekařky Sidonové. Exponáty na výstavu byly zapůjčeny ze Životic u Nového Jičina i od občanů Spálova. Vstupné dobrovolné.
23. 6. **Spálov** – v obřadní síni ÚM se v 18 h. konalo 12. jednání zastupitelstva městyse. Zastupitelstvo schválilo účetní uzávěrku ke dni 31. 12. 2019 a závěrečný účet za rok 2019 s celoročním hospodařením bez výhrad. Také schválilo směrnici pro převod bytů, nebytových prostorů a pozemků, jejichž součástí je stavba bytových domů v majetku městyse, uzavření kupních smluv o převodu nemovitostí tří bytů v BD č. 290 a č. 292 za cenu 442 230,-Kč, 442 910,-Kč a 534 740,-Kč.

Schválilo uzavření kupní smlouvy o převodu parcel a poskytnutí návratné fin. výpomoci z Programu „Kotlíkové půjčky“ v rámci kotlíkové dotace ve výši 200 000,-Kč. V rámci obcí Mikroregionu Odersko uzavření smluv na projekty „STOP jednorázovým plastům a Kompostuj“. Provedení dopravní a technické infrastruktury pro výstavbu RD na 3 parcelách k. ú. Spálov, přijetí dotace z rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj na akci „7 TI Spálov“ (technická infrastruktura na přípravu sítí 7 parcel) ve výši 560 000,-Kč a jiné. Zastupitelstvo vzalo na vědomí návrh studie na využití objektů č. p. 61 a 62.

30. 6. **Spálov** – v pátek v 10.00 slavnostní rozloučení s absolventy školy v sokolovně s 15 žáky (9 dívek, 6 hochů) 9. třídy, kteří ukončili povinnou školní docházku. Třídním učitelem byl Mgr. Jan Nohel. V příštím školním roce budou absolventi studovat na středních školách v oborech – mechanik strojů a zařízení, agropodnikání, cukrář, elektrikář, zemědělec – farmář, ošetřovatel ve zdravotnictví, průmyslový design, obráběč kovů, nutriční asistent, kuchař – číšník, dva žáci půjdou na gymnázium.

ČERVENEC 2020

1. 7. **Spálov** – od tohoto data byl dekretem otce biskupa Martina Davida jmenován na farnost Spálov, Véska a Vlkovice nový farář P. Bohumil Vícha, který pochází ze Skřípova, okres Opava.
2. 7. **Spálov** – městys Spálov obdržel ocenění „Zlatý erb 2020“ za 1. místo v krajském kole v soutěži o nejlepší webové stránky obce.
2. 7. **Luboměř** – v zasedací místnosti obecního úřadu proběhlo 8. zasedání zastupitelstva obce. Zastupitelé schválili např. závěrečný účet obce za rok 2019, zřízení věcných břemen, spolupráci obce na různých projektech Mikroregionu Odersko, zrealizovat vytápění Lidového domu formou výměny dvou hlavních kamen za nová či podat žádost o dotaci na nový digitální rozhlas v obci.
4. 7. **Spálov** – v místním kostele pořádal P. Mgr. Zdenko Vavro poslední mši a rozloučení s naší farností. Devět let, od roku 2011, byl administrátorem farnosti Spálov. Rozloučili se s ním farníci, zastupitelé a starostové Spálova, Luboměře a Heltínova. Mši na varhany doprovázel pan Alois Kubica. Farníci, kněz i ministranti si chránili obličej rouškou a udržovali bezpečnou vzdálenost – nad 100 účastníků povinnost v kraji MSK.
6. 7. – 11. 7. **Spálov** – v těchto dnech se uskutečnil putovní tábor pro 17 skautů a skautek ve Žďárských vrších.

6. 7. **Spálov** – u příležitosti 30. výročí přijetí kněžského svěcení P. Dr. Jana Larische se konala v 18 hod. na poutním místě Panna Maria ve Skále slavnostní mše. Poté bylo pro všechny přítomné připraveno malé pohoštění v restauraci U Maria skály.
12. 7. **Spálov** – slavnostní mše v kostele sv. Jakuba s novým knězem P. Bohumilem Víchou, za farníky ho přivítala paní Lenka Dohnalová. O týden později jej do funkce faráře uvedl bílovecký děkan Dariusz. Nový kněz přišel z Oldřichovic u Opavy a Spálovsko je 12. místem jeho působení.

13. 7. – 18. 7. **Spálov** – příměstský skautský tábor ve Spálově, kterého se zúčastnilo kromě skautů a skautek také 32 vlčat a světlušek. Téma „Vesmír“.
18. 7. **Spálov** – hospůdka Na Hřišti pořádala od 14.00 v areálu TJ „Letní grilování“ s nabídkou opékaných makrel, grilovaného masa na jehle a uzených žeber. Pro děti skákací hrad zdarma.
25. 7. **Spálov** – sobotní hodové odpoledne probíhalo v areálu TJ Spálov a začalo v 14 hodin fotbalovým utkáním žáků Spálov vs. Odry (6:0), v 16 hod. v kopané pokračovali muži Spálov vs. Jakubčovice (2:3). Žádnou jinou kulturní akci městys s jinými organizacemi nepřipravil, jak tomu bylo v letech předcházejících, z důvodu ohrožení zdraví občanů koronavirem. Na panské zahradě byly i tentokrát pouťové atrakce – labuť, velká houpačka a střelnice, ze kterých se radovaly především děti.
26. 7. **Spálov** – v neděli v kostele sv. Jakuba slavnostní hodová mše svatá, kterou slavil náš nový kněz P. Bohumil Vícha v květinami vyzdobeném kostele. Zpěv farníků doprovázela na varhany Mgr. Marie Süsenbeková z Luboměře. Po mši bylo připraveno před kostelem bohaté pohoštění.

SRPEN 2020

6. 8. **Spálov** – v 16 hodin se v areálu TJ Spálov uskutečnilo „Setkání s veřejností“, na které občany pozvala senátorka za KDU-ČSL paní Jitka Seitlová. Přijďte se zeptat na vše, co Vás zajímá, také pozvala zúčastněné k volbám do Senátu Parlamentu ČR na 2. a 3. října 2020.
- 8.-9. 8. **Luboměř** – na druhý srpnový víkend letos připadly luboměřské hody. V sobotní podvečer připravili zdejší hasiči v areálu Na Drahách posezení s občerstvením pro své členy a jejich rodinné příslušníky. Tradiční hodová zábava byla z důvodu koronavirové pandemie zrušena. V neděli v kostele sv. Vavřince byla sloužena slavnostní mše svatá, které se zúčastnilo mnoho věřících. Mši celebroidal nový kněz spálovské farnosti, P. Bohumil Vícha. Po bohoslužbě následovalo malé hodové pohoštění, které připravili zdejší farníci (koláčky, zákusky, slivovice,...).
13. – 15.7. **Spálov** – v těchto dnech se uskutečnil pobyt rodičů a dětí, členů SDH, u Manovy studánky na Něčíně. Pro děti byl připraven pestrý program.
15. 8. **Spálov** – v 18 hodin se slavila malá pouť u Panny Marie ve Skále.
29. 8. **Luboměř** - klub Pátek společně s obcí Luboměř uspořádaly v sobotu 29. srpna v areálu Na Drahách tradiční ukončení prázdnin. Účastníci se díky „bráně do minulosti“ mohli přenést do různých období od počátku světa až do dnešní doby. Na jednotlivých stanovištích bylo potřeba splnit lehčí či těžší úkol. Cestou malí i velcí navštívili Adama a Evu v ráji, vykopali si zkamenělinu dinosaura, pravěký člověk je podrobil zkoušce obratnosti, bojovný Kelt učil střilet z luky, u Kleopatry stavěli barevné pyramidy, a u Číňana zase Velkou čínskou zeď, u Marie Terezie prokázali znalost písmenek, u Napoleona obratnost v jízdě na koni, v období 2. světové války bylo třeba zdokonalit střelbu a na disco stanovišti si všichni mohli zatancovat. V cíli byl pro děti připraven balíček s překvapením.
30. 8. **Koronavirus** – v druhé polovině léta se pandemická situace v některých státech Evropy začala z hlediska denních nárůstů nakažených vracet do období brzkého jara, situace se ale liší. Hlavní rozdíl je v tom, že počty nově nakažených jsou v porovnání s jarem zcela totožné, ale výrazně nižší je počet lidí v kritickém stavu, tedy hospitalizovaných a mrtvých. Z evropských zemí je nejhorší situace ve Španělsku, Francii a Itálii. Celkově bojuje s koronavirem 1,8 milionu lidí. Jak vypadá epidemie v Česku. Nakažených 25 117 (2x denní nárůst překročil 500 případů), nemocných 6 576, zotavených 18 116 a zemřelo 425 lidí. Je možné sledovat momentální výskyt COVIDU - 19 na základě barevného semaforu od šedé po červenou a nadále jsou povinné roušky v MHD, taxíku, v metru, letectví, v sociálních a zdravotních zařízeních.

ZÁŘÍ 2020

1. 9. **Spálov** – v úterý zahájení nového školního roku 2020/2021 v ZŠ a MŠ Spálov, uvítání prvňáčků v sokolovně. V základní škole vedle tradičních tříd se vyučuje také v 1. až 6. třídě typ výuky s prvky Montessori. Do 1. tříd nastoupilo 31 dětí pod vedením těchto třídních učitelek: Lenka Zelcová, Terezie Lukšíková a Kristýna Fardová. Základní školu navštěvuje celkem 183 žáků. V celé republice nastoupilo do škol asi 100 000 prvňáčků, přestože dvě desítky škol zůstalo uzavřených z důvodu koronaviru. Děti hodnotí kladně vstup do školy, ačkoliv budou muset dodržovat přísnější hygienická pravidla (důsledná dezinfekce, antibakteriální mýdlo, roušky...).
30. 11 Spálov – o prázdninách probíhaly ve škole stavební úpravy a v části budovy, kde se dříve vyučovali žáci ZUŠ, se probouraly dveře, rozšířilo se sociální zařízení a momentálně tam sídlí třída Montessori. Pobočka ZUŠ byla přemístěna do klasické třídy v budově ZŠ.
5. 9. **Luboměř** – v areálu Na Drahách se uskutečnil již 14. ročník oblíbené Hubertovy jízdy. Sraz koňáků v 10.00 hod. Pořadatelé zajistili zábavný doprovodný program, bohaté občerstvení a večer s DJ. Této akci přálo pěkné počasí. Hojná účast návštěvníků.
6. 9. **Spálov** – již tradiční pěší pouť k Panně Marii ve Skále začala za nevlídného počasí s deštěm o půl deváté od kostela sv. Jakuba. V 10 hodin byla zahájena slavnostní mše svatá u Panny Marie ve Skále, kterou celebroidl P. Bohumil Vícha, farář ze Spálova. I přes deštivé počasí proběhla slavnostní mše u nádherně květinami ozdobené sochy Panny Marie. Účastníků, pouťových atrakcí a stánků bylo mnohem méně nežli v letech předcházejících. Důvodem bylo nejen nevlídné počasí, ale také koronavirová pandemie.
8. 9. **Spálov** – zahájení cvičení „Fitnes“ v sokolovně od 18 hodin. Cvičení bude pokračovat pravidelně každé úterý. S sebou podložku, sportovní oblečení a vodu. Cena 70 Kč za jednu lekci.
12. 9. **Spálov** – na panské zahradě se uskutečnil již 22. ročník soutěže SDH O pohár starostky obce. Do soutěže se zapojilo 19 družstev z okolních měst a obcí, 13 družstev mužů a 6 družstev žen. V soutěži hasičské zručnosti se družstvo spálovských žen umístilo na 6. místě.
15. 9. **Spálov** – 13. jednání zastupitelstva v 18 hod. na úřadu městyse za účasti 6 zastupitelů a 10 občanů. Program: Uzavírání kupních smluv o převodu nemovitostí jednotek bytů č. 290/1,2 a 292/2 – 6 za cenu od 441 560 Kč do 819 000 Kč. Smlouva o poskytnutí dotace a finanční výpomoci občanům od ÚM na spolufinancování projektu: „Kotlíková dotace v MSK“. Smlouva o zřízení věcného břemene s ČEZ Distribuce, darovací smlouvy k nemovitostem, prodeje části pozemků.

Schválení finanční dotace Charitě Odry, peněžní dary pro ZŠ a MŠ Spálov. Vyhlášení veřejné zakázky na akci Přístavba ZŠ a MŠ, starostka obce byla pověřena podat žádost o dotaci na projekt „Zdroj tepla pro ZŠ Spálov“.

19. 9. **Spálov** – skautský oddíl Omnia Spálov oslavil 20 let svého trvání. Oslavy probíhaly v sokolovně od 14 hodin. Součástí oslav byla soutěž o nejlepší dlabanec našich maminek. týmů, soutěže. Program: Slavnostní nástup, přehlídka táborových kostýmů, soutěže. V 18.00 mše v kostele, 19.30 zapálení ohně pro současné a bývalé členy. Občerstvení zajištěno, doneste si vlastní půllitr.
19. 9. **Luboměř** – MS Královec Spálov uspořádal na zdejším obecním úřadě myslivecké hody. Návštěvníci se mohli těšit na různé myslivecké speciality, které si mohli vzít s sebou, či si je vychutnat přímo na místě. Akci přálo krásné počasí a velký zájem zdejších občanů i z širokého okolí.
24. 9. **Spálov** – v salonku sokolovny se od 18 hod. konala téměř dvouhodinová přednáška pro zájemce na téma „Keňa – kolébka lidstva“. Mgr. Jaroslava Šustková seznámila hosty s africkým rozvojovým státem, s jeho obyvateli, s historickou minulostí a antropologickým významem země. Podělila se o zážitky s volně žijícími zvířaty z národních parků Amboseli a Tsavo. Keňu navštívila v únoru 2019 s rodinou. Účast 45 posluchačů, děkuji za spolupráci paní Janě Tillové.
24. 9. **Luboměř** – uskutečnilo se další zasedání zastupitelstva obce. Zastupitelé projednali a schválili např. poskytnutí daru Charitě Odry ve výši 10.000 Kč, kotlíkovou půjčku, realizaci nového osvětlení ve zdejším obchodě, zhotovení otočné dřevěné zástěny u altánu s tanečním parketem v areálu Na Drahách a jiné.
25. 9. **Spálov** – Zemědělská a. s. Spálov prodává konzumní brambory 800 Kč/q, balené po 25 kg a brambory krmné 300 Kč/q, balené po 50 kg, vždy v pondělí, ve středu a v pátek od 8 – 11.30 a od 12.30 – 14.30.
26. 9. **Spálov** – závodu Kolo pro život, Oderská mlýnice, se zúčastnilo méně cyklistů, nežli v letech předcházejících. Start byl ovlivněn pandemií a nevlídným počasím. Zázemí závodu poskytl již tradičně areál tábora Spálovský mlýn. Všichni zúčastnění museli dodržovat pravidlo 3 R (rouška, ruce, rozestupy). Startovalo se po 50 osobách s odstupem 30 sekund. Spálovem cyklisté projížděli od půl dvanácté do patnácti hodin.
26. 9. **Luboměř** – účastníci největšího cyklistického seriálu v Česku Kolo pro život projížděli obcí před 12 hodinou.

V letošním roce se konal jubilejní 20. ročník závodu. S jeho organizací ve vesnici pomáhali také členové SDH Luboměř.

ŘÍJEN 2020

1. 10. **Spálov** – změna otevírací doby místní pošty, která bude v úterý, ve čtvrtek a v pátek otevřena jen dopoledne od 8 do 12 hodin. V pondělí a ve středu od 14 do 18 hodin.
2. a 3. 10. **Spálov** – volby do krajů a 1/3 senátu se uskutečnily v obřadní síni úřadu městyse. Složení volební komise: Karel Krečmer (předseda), Věra Holíková (místopředsedkyně), Jana Tillová (zapisovatelka), členové: Petra Geislerová, Kateřina Kaňová, Klára Sucháčková a Štěpán Mik. Výsledky voleb do krajů: Zapsaných voličů: 733, volilo: 237, volební účast 32,33%

STRANA	POČET HLASŮ	PROCENTA
1. KDU – ČSL	76	32,20%
2. ANO 2011	66	27,96%
3. Česká pirátská strana	24	10,16%
4. Koalice ODS a TOP 09	14	5,93%
5. Svoboda a přímá demokracie SPD	13	5,50%
6. Koalice STAN, Zelení, Nez.	11	4,66%
7. Komunistická strana Čech a Moravy	7	2,96%
8. Trikolóra hnutí občanů	6	2,54%
9. Demokratická strana zelených	5	2,11%
10. Česká strana soc. dem.	5	2,11%
11. Starostové pro kraj	3	1,27%
12. Moravská a Slezská pirátská strana	2	0,85%
13. Alternativa pro nez. kandidáty 2020	2	0,85%
14. Koalice ODA, HLAS, SNK ED	1	0,42%
15. ROZUMNÍ – Petr Hannig	1	0,42%

Výsledky voleb do Senátu ČR: Zapsaných voličů: 726, volilo: 226, volební účast: 31,17 %

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	POČET HLASŮ	PROCENTA
Dan Chromec	11	4,87%
JUDr. Jaroslav Pollák	0	0%
Ing. Petr Vrána	41	18,14%
MUDr. Tomáš Kocourek	17	7,52%
Ing. Jiří Lajtoch, PhD.	4	1,77%
Mgr. Miroslav Raindl	8	3,54%
Ing. Antonín Prachař	1	0,44%
RNDr. Jitka Seitlová	103	45,58%
Ing. Jiří Kubala	6	2,65%
Jiří Kudláček	8	3,54%
Petr Ondrůj	15	6,64%

- 2.- 3. 10. **Luboměř** – v prvních dnech měsíce října se uskutečnily opět po pěti letech volby do Senátu Parlamentu České republiky a po čtyřech letech také do zastupitelstev krajů. Volby do zastupitelstva Moravskoslezského kraje:

STRANA	POČET HLASŮ
1. KDU-ČSL	38
2. ANO 2011	19
3. Česká pirátská strana	14
4. Svoboda a př. demokracie (SPD)	9
5. Koalice ODS a TOP 09	6
6. Komunistická str. Čech a Moravy	4
7. Koalice STAN, Zelení, NEZ	4
8. ČSSD	2
9. Starostové pro kraj	2
10. ROZUMNÍ - Petr Hannig	1
11. Trikolóra hnutí občanů	1
12. VOK - Volba pro kraj	1
13. Alternativa pro nez.kand.2020	1
14. Moravané	1
Celkem	103

Z celkového počtu 310 voličů v obci se voleb v prvním kole zúčastnilo celkem 104 voličů, jeden hlas byl odevzdán jako neplatný. Účast v okrsku byla 33,55 %.

Volby do Senátu Parlamentu České republiky:

JMÉNO A PPŘÍJMENÍ	POČET HLASŮ
Seitlová Jitka RNDr.	41
Vrána Petr Ing.	21
Ondrůj Pavel	10
Chromec Dan	7
Kocourek Tomáš MUDr. Mgr. MBA	7
Raindl Miroslav Mgr.	3
Lajtoch Jiří Ing. PhD.	3
Prachař Antonín Ing.	1
Kubala Jiří generálmajor v. v. Ing.	1
Kudláček Jiří	1
Celkem	98

Z celkového počtu 310 voličů v obci se voleb v prvním kole zúčastnilo celkem 99 voličů, jeden hlas byl odevzdán jako neplatný. Účast v okrsku byla 32,58 %.

3. 10. **Luboměř** – ve sportovním areálu Na Drahách uspořádal zdejší sbor dobrovolných hasičů ve spolupráci s okrskem Heřmánky posezení pro všechny sbory okrsku. Občerstvení bylo zajištěno (guláš, pivo, limo, klobásy). Připraveny byly také soutěže. Vydařená akce. Pěkné, ale velmi větrné počasí.

9. a 10. 10. **Spálov** – 2. kolo voleb do Senátu ve volebním okrsku Spálov.
Zapsaných voličů: 726, volilo: 124, volební účast: 17,07 %

Kandidáti: RNDr. Jitka Seitlová	81,4 % (získala 100 hlasů)
Ing. Petr Vrána	18,6 % (získal 23 hlasů)

9. a 10. 10. **Luboměř** – v obci proběhlo druhé kolo volby do Senátu Parlamentu České republiky s tímto konečným výsledkem:

Kandidáti: Seitlová Jitka RNDr.	získala 41 hlasů
Ing. Petr Vrána	získal 63 hlasů
celkem 63 hlasů	

Z celkového počtu 310 voličů v obci se voleb ve druhém kole zúčastnilo celkem 63 voličů. Účast v okrsku byla nízká, a to jen 20,32 %.

10. 10. **Luboměř** – obec ve spolupráci s EKOLTES Hranice, a.s. uspořádala tradiční sběr nebezpečného, kovového, velkoobjemového a elektro odpadu.
11. 10. **Spálov** – v kostele sv. Jakuba se uskutečnila mše „Poděkování za úrodu“ jen za hudebního doprovodu varhan, bez zpěvu farníků. Biskup Martin David na období příštích 14 dnů omezil návštěvnost kostela do 10 osob, pohřby a svatby do 30 osob.
12. 10. **Spálov** – od tohoto dne, dle nařízení vlády ČR, je omezena provozní doba úřadu městyse jen na pondělí a středu. Již před týdnem byl vyhlášen „nouzový stav“, který omezil výuku v základní škole, střední školy a ZUŠ přešly na výuku distanční, praktické obory SŠ se vyučovaly až do 14. října, pak se uzavřely všechny typy škol, kromě mateřských.
22. 10. **Spálov** – vyhlášena nová a přísnější opatření proti šíření covidu: obří nárůst nakažených v ČR se blíží 15 000 případů, proto je omezen pobyt na veřejně přístupných místech na nanejvýš dvě osoby, možno jít do zaměstnání, pro nejnnutnější věci do obchodu, otevřeny potraviny, drogerie, lékárny, čerp. stanice...doporučen pobyt v přírodě. ČR požádala o pomoc v zahraničí. V naší obci se počet nakažených covidem pohybuje do 10 osob.
24. 10. **Spálov** – úřad městyse zorganizoval sběr velkoobjemového a nebezpečného odpadu včetně elektrozařízení v době od 8 do 10 hodin dopoledne před úřadem městyse. Tentokrát se podařilo časový limit i dobu sběru dodržet, odpadu bylo méně, nežli v předcházejících obdobích.
28. 10. **Koronavirus** – pandemie v závěru měsíce udeřila v plné síle, a proto je zakázán volný pohyb na veřejnosti od 21 hodin do 4.59 ráno. Povolená je cesta k lékaři, do zaměstnání, domů. Zakázán maloobchodní prodej v neděli s výjimkou pro lékárny, čerpací stanice a speciálně určené obchody, jsou omezeny farmářské trhy.

V naší obci narůstá v závěru října počet nakažených covidem na 16 osob. Vláda ČR prodloužila „nouzový stav“ do 20. listopadu.

LISTOPAD 2020

18. 11. **Spálov** – od středy 18. listopadu se po měsíční distanční výuce otevřely školy pro žáky 1. a 2. třídy, žáci a učitelé musí dodržovat přísná hygienická opatření. Spálovskou školu opět začali navštěvovat žáci 1., spojené 2. a 3. třídy, pracuje školní družina a vaří se ve školní jídelně. Svatby a pohřby povoleny do 15 osob, také je povoleno sportování na venkovních sportovištích. V prodejnách je nutno dodržovat rozestupy (na 15 m² jeden nakupující), nosit roušky, dezinfekce rukou. Mapa ČR ukazuje v naší obci 6 osob s covidem. Většina kulturních a společenských akcí se v důsledku covidové situace nekoná, nebyl Misijní jarmark ani Zemňaková neděle a jiné.
30. 11. **Spálov** – do škol nastupují žáci 3. až 5. třídy, také polovina žáků 2. stupně (budou se střídavě učit týden distančně a týden prezenčně ve škole) a žáci 9. třídy. Do 12. prosince trvá „nouzový stav“, ale od čtvrtka 3. 12. nastane celkové uvolnění prodeje v obchodech, v restauracích, smějí se otevřít služby, vše za dodržování přísných hygienických opatření...

Také na podzim musely být díky druhé vlně koronaviru (Covid-19) a na základě nařízení vlády zrušeny veškeré kulturní, sportovní a společenské akce v obci – např. vítání občánků, lampionový průvod.

Doplnění do článku Hilbrovice (Amerika), osada obce Lipná z jarního dvojčíslí:

Na usedlosti čp. 49 pobýval na letním bytě po dobu třiceti let (1973 – 2003) MUDr. Josef Ostrý, chirurg z hranické nemocnice. Omlouváme se, že nám tato důležitá informace unikla.